

LUNDS
UNIVERSITET

Pedagogiska institutionen
Box 199, 221 00 Lund

Ped 442
Kandidat, 10 poäng
41-60 poäng
Datum: 040604

Hur ska jag fostra mina barn?

En undersökning av invandrarföräldrars syn på fostran av
sina barn i en ny kultur

Yvette Johansson & Radmila Zdrale

Handledare:
Elisabet Plöjel
Westmoreland

ABSTRACT

Arbetets art:	Kandidatuppsats, 40-60 poäng, Allmänpedagogik
Sidantal:	32
Titel:	Hur ska jag fostra mina barn? En undersökning av invandrarföräldrars syn på fostran i en ny kultur
Författare:	Johansson, Yvette & Zdrale, Radmila
Handledare:	Plöjel Westmoreland, Elisabet
Datum:	040602
Sammanfattning:	<p>Bakgrund: Idag finns det inte så mycket forskning kring enbart invandrarföräldrar och deras upplevelser av att komma till en ny kultur. Den största delen av denna forskningen är inriktad på invandrarbarn och ungdomar och hur de upplever sin situation i mötet med två kulturer.</p> <p>Syfte: Vårt syfte med uppsatsen är att undersöka hur invandrarföräldrar upplever fostran av sina barn i relation till barnens integrering i det svenska samhället.</p> <p>Metod: För att uppnå vårt syfte har vi intervjuat sex stycken invandrarföräldrar. Vi har använt oss av ett kvalitativt angreppssätt med utgångspunkt i intervjuer. Intervjuerna har sedan tolkats och analyserats med hjälp av en hermeneutiskt ansats.</p> <p>Resultat: Det visade sig att invandrarföräldrar utsattes för stora påfrestningar, i form av nya normer och värderingar, språkförbistringar och kulturkrockar, i fostran av sina barn i en ny kultur.</p>
Nyckelord:	Invandrarföräldrar, mångkultur, tvärkulturellfostran, kulturkonflikter, integration, språk, ansvar, respekt, auktoritet

Innehållsförteckning

Förord.....	i
1 Inledning	ii
1.1 Syfte	iii
1.2 Avgränsningar.....	iii
1.3 Målgrupp.....	iii
1.4 Pedagogisk relevans.....	iii
1.5 Uppsatsens disposition.....	iv
2 Historisk bakgrund.....	5
3 Teori.....	7
3.1 Inledning.....	7
3.1.1 Tidigare forskning.....	7
3.1.2 Litteratur sökning.....	8
3.1.3 Begreppsförklaringar	9
3.2 Kultur	10
3.2.1 Tvärkulturell fostran och olika kulturers syn på fostran.....	10
3.2.2 Språk, som bro och barriär.....	12
3.2.3 Kulturell och språklig identitet	13
3.2.4 Konflikter.....	14
4 Metod	15
4.1 Val samt beskrivning av kvalitativt angreppssätt.....	15
4.1.2 Intervjuer.....	16
4.2 Genomförande.....	17
4.2.1 Urval	17
4.2.2 Genomförande av intervjuer	17
4.2.3 Dokumentation och bearbetning	18
4.3 Hermeneutiskt tolkningsperspektiv.....	18
4.4 Tolkning.....	19
4.5 Angreppssättets trovärdighet.....	20

5 Resultat och analys	21
5.1 Presentation av respondenter	22
5.2 Kategori 1: Respekt och ansvar	24
5.3 Kategori 2: Språk	25
5.4 Kategori 3: Konflikter	27
6 Diskussion.....	29
7 Avslutande diskussion	32
Referenser	33
Bilagor.....	a
Bilaga 1	a
Intervjufrågor	a
Bilaga 2	c
Sammanfattning av intervjuer	c

Förord

Vi vill i första hand tacka alla våra respondenter, som så frikostigt delade med sig av sina upplevelser och tankar. Utan dem hade undersökningen aldrig gått att genomföra.

Vi vill självklart även tacka vår underbara handledare Elisabet Plöjel Westmoreland som hjälpt, stöttat och delat med sig av all den kunskap hon har.

Vi vill också ge ett stort tack till Marie Niklasson för det givande samtal och den berikande diskussion vi hade med henne.

Malmö, maj 2004

Yvette Johansson & Radmila Zdrale

1 Inledning

”Människor har invandrat i Sverige och kommer att invandra i fortsättningen också – med större eller mindre variationer. Det betyder att det finns och kommer att finnas många i Sverige som är bärare av en annan kultur än den svenska. I den meningen finns det mångkulturella samhället redan – vare sig vi vill det eller ej och vare sig vi planerar för det eller ej.”

(SOU, 1991:60:43)

Under tiden vi arbetade med vår B- uppsats som handlade om invandrar barnens syn på att växa upp med/mellan två olika kulturer, en hemma och en i skolan/samhälle, växte intresset fram att undersöka hur föräldrarna upplever att deras barn integreras i det nya landet och dess normer och värderingar, samt hur de själva kände och känner sig i mötet med den nya kulturen/landet. Vi vill undersöka invandrarföräldrars syn på sina barns uppväxt i två olika kulturer. Har föräldrarna tillräckliga kunskaper om vad som händer i skolan och hur mycket vet de om vad som händer och sker på barnets fritid?

Vi har intervjuat sex invandrarföräldrar, tre av dessa är föräldrar till tre av de ungdomar som vi intervjuade till vår b-uppsats. Föräldrarna har olika kulturella bakgrund och har kommit till Sverige vid olika tillfälle och av olika anledningar. De berättar om sin situation i Sverige och det som de har upplevt i samband med deras barns integrering i det svenska samhället. Oftast inträffar det att barnen lär sig språket bättre och snabbare vilket gör att föräldrarna känner sig lite utanför och de tappar sin auktoritet gentemot sina barn.

Invandrarföräldrarna var redan formade personer när de kom till Sverige. Därför var det inte så lätt att ta till sig det nya samhällets normer och värderingar. De hade redan skaffat sig sina vanor och levnadssätt.

I Sverige finns idag människor från olika delar av världen med olika kulturella bakgrund. De växer upp under olika förhållande och tolkar omvärlden utifrån sin egen kulturella bakgrund, oftast på ett omedvetet och oreflekterat sätt. Genom vår kultur lär vi oss betrakta världen på ett visst sätt. När människor emigrerar kommer de i kontakt med ett nytt lands normer och värderingar samt med människor som har annan livssyn och annan förståelse för omvärlden, (Allwood, 2000).

1.1 Syfte

Vårt syfte är att undersöka hur invandrarföräldrar upplever fostran av sina barn i relation till barnens integrering i det svenska samhället. För att uppnå vårt syfte har vi intervjuat sex förstagenerationens vuxna invandrare med olika kulturell bakgrund.

1.2 Avgränsningar

Invandrarföräldrars situation i en ny kultur kan undersökas utifrån ett flertal pedagogiska perspektiv. För dem öppnas en helt ny livsvärld med nya normer och värderingar när de träder in i det nya samhälle de nu ska bli en del utav. Vi har valt att avgränsa oss så att vi endast undersöker invandrarföräldrarnas syn på fostran i en ny kultur och den integreringsfas deras barn och de själv blivit en del av.

1.3 Målgrupp

Denna uppsats kan läsas utav alla som finner ämnet intressant och som känner att de skulle vilja fördjupa sig i det område som rör invandrarföräldrar och deras komplexa situation i kontakten med ett nytt land och dess normer och värderingar. Den kan även vara till hjälp för lärare att se på skolsituationen från ett annat perspektiv, med tanke på att de flesta forskningar som gjorts inte gjorts utifrån invandrarföräldrarnas perspektiv.

1.4 Pedagogisk relevans

Pedagogik kan definieras som en form av mångskiftande påverkan som utövas mot alla människor i samhället. Denna påverkan har ett mål som stämmer överens med samhällets generella mål. När det gäller fostran av småbarn i hemmet står föräldrarna för den viktigaste formen av påverkan. Föräldrarnas fostran är betydelsefull och central, och barnen tänker i stort sett som sina föräldrar. När barnen kommer upp i skolåldern, och börja skolan, ändras påverkan till att från början endast komma från föräldrarna, till att även innefattas av skola och lärare. Utbildningsverksamheten i skolan påverkar barnens sätt att tänka, (Leino och Leino, 2000).

Då vår undersökning handlar om invandrarföräldrars syn på fostran anser vi att vår uppsats har god pedagogisk relevans.

1.5 Uppsatsens disposition

Kapitel 1 Inledning: ger vi en kort redogörelse för varför vi valt att skriva denna uppsats och varför vi anser att det är ett område som bör belysas. Vi presenterar vårt syfte och våra frågeställningar med delfrågor, avgränsningar, målgrupp och pedagogisk relevans.

Kapitel 2 Historisk bakgrund: här ges läsaren en kort tillbaka blick över invandringen till Sverige under 1900-talet.

Kapitel 3 Teori: i teori kapitlet lyfter vi fram tidigare forskning inom området, klargör vissa begrepp, samt lyfter fram olika teoretiker inom området.

Kapitel 4 Metod: i metod kapitlet redogör vi för vilket angreppssätt vi använt oss av och varför vi valt just det angreppssättet. Här presenterar vi våra respondenter och redovisar hur vi genomfört våra intervjuer.

Kapitel 5 Resultat och analys: i detta kapitel beskriver vi hur vi gått tillväga när vi tolkat och analyserat vårt intervju material. Här redovisar vi vårt resultat och analyserar detta med hjälp av vår teori.

Kapitel 6 Diskussion: Här möter vi som forskare de teoretiker vi använt oss utav, för en givande diskussion om vårt underökningsområde.

Kapitel 7 Avslutande diskussion: i detta kapitel berättar vi vad vi har lärt oss av vår undersökning samt ger förslag till vidare forskning.

2 Historisk bakgrund

Från mitten av 1800-talet och fram till 1930 var Sverige ett utvandringsland. 1,5 miljoner människor lämnade landet, medan 0,4 miljoner invandrade. Sedan 1930 har Sverige varit ett invandringsland. Under 1930-talet var de flesta som invandrade återvändande svenskamerikaner. Det var först i slutet av 1940-talet som invandringens karaktär ändrades, detta främst som en följd av kriget. Samtidigt började också arbetskraftsinvandringen som kom att fortsätta en bit in på 1970-talet. Efter 1972 upphörde i stort sätt arbetskraftsinvandringen från utomnordiska länder. På 80-talet ökade flyktinginvandringen från utomeuropeiska länder och utomnordiska invandringen som under de senaste fem åren fördubblats bestod nästan enbart av flyktingar och anhöriga till personer som redan bor i Sverige. Dessa kom huvudsakligen från oroliga länder i Sydamerika, Mellanöstern och andra delar Asien, (SOU, 1991:60).

1975 formulerades den svenska invandrapolitiken som ett konkret politiskt program. Sedan dess har deras grundsatser om valfrihet, jämlikhet och samverkan varit en naturlig utgångspunkt för olika invandrapolitiska reformer, program och upplysningskampanjer, (Gür, 1996). För att stärka positionen i samhället för invandrare lyftes den kulturell identiteten fram.

En regeringsproposition från 1975 säger att invandrarna:

”genom samhällsinsatser skall ges möjligheter att välja i vilken grad de skall behålla och utveckla den ursprungliga och språkliga identiteten, och i vilken grad de skall uppgå i en svensk kulturell identitet. Detta förutsätter att de olika invandrargrupperna får ekonomiskt och annat stöd för att utveckla kulturell egenverksamhet, och att det allmänna kulturutbytet i Sverige bättre svarar mot de behov som uppkommit genom invandringen. Åtgärder för att bevara kontakten med ursprungslandets kultur underlättar även valet för den enskilde invandraren och hans barn mellan att stanna här eller återvända till och reintegreras i ursprungslandet”.

(Prop. 1975, Gerle, 1999: 17)

Invandringen från övriga världen steg snabbt under senare delen av 1970-talet fram till slutet av 80-talet då det infördes kraftiga restriktioner för beviljande av permanent uppehållstillstånd i Sverige. Detta medförde kraftig minskning av asylsökande med undantag för åren 1992 och 1993 då ett stort antal flyktingar från Bosnien fick uppehållstillstånd. Vid 2000-talets början har Sverige mer än en miljon invånare födda i utlandet. Inkluderas även personer med minst en utlandsfödd förälder stiger antalet till ca 1,6 miljoner människor, (Allwood & Franzén, 2000).

Sverige har länge framstått som homogent med en relativt enhetlig befolkning. Under senare år har Sverige blivit ett invandrarland. Många nya invånare från länder med andra traditioner har under kort tid invandrat till Sverige. Mångkulturellt samhälle, pluralism, kulturmöte, integration och värderativism är ord som förekommer allt oftare i allmänheten. Dagens Sverige är befinner sig i en omvandlingsprocess där människor försöker bli tydliga för sig själv och andra, (Gerle, 1999: 12).

På följande sida kommer en enkel sammanfattning av större flyktinggrupper mottagna i Sverige, taget ur Statens Invandrarverk, OH 14, 1998, (Allwood & Franzén, 2000).

1939 –	
Ca 35 000 balter	Under och efter andra världskriget
1945	
Ca 122 000 nordiska flyktingar	Ca 60 000 finska krigsbarn samt 18 300 danskar och 43 000 norrmän
1945 – 1949	
Ca 45 000 flyktingar	Från koncentrationsläger i Tyskland
1950 -, 60 – och 90 – talen	
Ca 93 000 från Balkan	Jugoslaver, bosnienflyktingar
1956, 1970 – och 80 – talen	
Ca 15 000 ungrare	Revolten 1956 och politiska förföljelser under 1970 – och 80 – talen
1968, 1970 – och 80 – talen	
Ca 6 000 tjecker	Pragvainvasionen 1968, politiska förföljelser på 1970 – och 80 –talen
1970 – talet	
Ca 11 000 eritreaner*	Krig i Eritrea sedan slutet av 1970 – talet
Ca 20 000 kurder	Krig och oroligheter i Turkiet, Iran, Irak och Syrien sedan början av 1970 – talet
Ca 10 000 latinamerikaner	Politiska förföljelser i olika länder i Sydamerika
1973 –	
Ca 25 000 chilensare	Sedan militärkuppen 1973
1975 –	
20 000 assyrier* och syrianer	Motsättningar mellan kristna och muslimer i Turkiet och Mellersta Östern
Sluter av 1970 – talet	
9 000 s.k. vietnamkineser	Förföljelser av båtflyktingar
1979 –	
Ca 40 000 iranier	Revolutionen 1979 och kriget Iran – Irak
1980 – talet	
13 000 palestinier	Krig i Libanon
1980 – och 90 – talen	
Ca 25 000 irakier	Oroligheter på 1980 – och 90 – talen
9 000 somalier	Oroligheter och krig i Somalia, Etiopien och Kenya
* Antalet osäkert då invandrare i Sverige inte registreras efter etnisk tillhörighet	

3 Teori

3.1 Inledning

Vi kommer här att redogöra för den tidigare forskning som bedrivits inom området, och på vilket sätt vi funnit litteratur som är relevant utifrån vårt syfte med uppsatsen. För att underlätta samt ge läsaren en bättre förståelse inom området har vi även gjort en del begreppsförklaringar över begrepp som vanligen är förknippade med invandrare och deras situation i det nya landet de blir en del av.

Kultur är ett begrepp som inrymmer ett flertal olika definitioner, vilka vi kommer att redogöra för senare då vi även kommer att redogöra för vår utgångspunkt i definitionen av begreppet kultur. De olika delar som bland annat ingår i begreppet kultur och som är relevanta för vårt syfte, är tvärkulturell fostran, språk, identitet (kulturell och språklig) och konflikter. Konflikter uppkommer på grund av de nya normer och värderingar invandrarföräldrarna kommer i kontakt med i det nya landet.

Alla kulturer har sin egen historia, sin religion, sina speciella traditioner och umgängesformer. Det land invandrarna kommer från har andra förutsättningar än det nya landet de kommer till. Det kan kanske tyckas att det är positivt att barnen snabbt anpassar sig till det nya landets normer och värderingar. Detta kan dock innebära stora påfrestningar för invandrarföräldrarna om dessa samtidigt har andra föreställningar om hur livet bör gestalta sig i det nya hemlandet och vill behålla sina traditioner från moderlandet.

När invandrare kommer till det nya landet har de med sig sin kultur som är lika komplicerad som den i det nya landet. Skillnaderna ligger i att, i det nya landet har det kulturella systemet ett annat innehåll med andra normer och värderingar. Självfallet leder detta till en kulturkrock, men också till ett stort antal svåra medvetna eller omedvetna val. Somliga delar av det nya landets kultur kommer invandrarna medvetet att välja att ta till sig, och en del kommer de omedvetet att ta till sig, samtidigt som de medvetet och omedvetet kommer att behålla vissa fenomen från sin gamla kultur.

3.1.1 Tidigare forskning

I tidigare forskning som gjorts angående invandrare har vi upptäckt att invandrarföräldrars situation är ett relativt outforskat område. De flesta forskare har inriktat sig på hur barn och ungdomar upplever sin situation som "invandrare", i relation till skola och samhälle. Ett annat vanligt forskningsområde är det där forskaren ser hur lärare upplever mötet med invandrarföräldrar. Väldigt få har studerat frågan ur föräldrarnas perspektiv.

Annick Sjögren (2003) har genom undersökningar bland svenska lärare och studenter kommit fram till att de anser att de mest värdefulla egenskaper en människa kan besitta är gott självförtroende, självständighet, hederlighet och ansvarskänsla. Egenskaper som alla angår individen själv. Därefter kommer egenskaper som handlar om skyldigheter gentemot andra, det vill säga förtroende för föräldrarna, visa respekt och ta hänsyn. I intervjuer med föräldrar och lärare med sydländskt ursprung framkommer andra värderingar. Där värderas egenskaper som respekt för äldre och föräldrar högst. Här är inte individens välbefinnande det centrala utan familjens. I dessa, de gruppcenterade

samhällena, är det familjen och släkten som representerar det yttersta värdet. Individens ses som en del av den grupp denna tillhör och kan inte kopplas bort från den. Det är viktigt att överföra sitt arv från en generation till en annan.

Marie Niklasson, (2004) skriver just nu på sin doktorsavhandling som handlar om ”Att vara förälder med invandrarbakgrund i den svenska skolan”. Hennes arbete är inte helt färdigt. Vad hon hitintills har kommit fram till visar att den forskning som bedrivits, där fokus legat på lärarens syn på invandrarföräldrar, inte stämmer överens med den bild hon har fått genom de föräldrarna hon intervjuat. I tidigare forskning har lärarna uppfattat invandrarföräldrarna som ointresserade av barnens skolgång. Hennes forskning tyder på att invandrarföräldrar inte alls är ointresserade, tvärtom pekar hennes forskning på att de är mycket engagerade och visar stort engagemang för sina barns skolgång. Invandrarföräldrar anser att de får otydliga signaler från skolan vilket gör att de känner sig utanför och att de inte behövs i skolan av lärarna.

Judith Narrowe (1998), visar med sin forskning att invandrarföräldrar har en rädsla för att förlora sina barn till det svenska samhället. Invandrarföräldrarna tycker att det är viktigt att barnen lär sig sitt modersmål för att kunna lära sig ett andra språk, svenska. Om man har en svag grund i sitt eget språk så har man svårare sig det andra språket.

Elisabet Plöjel Westmoreland (2001) har forskat om svensk- italienska ungdomars erfarenhet av att växa upp med två kulturer. I sin forskning har hon kommit fram till att ungdomarna ser det som en styrka och en glädje att ha fått växa upp i ett tvärkulturellt sammanhang och att redan som små har fått kontakt med två olika kulturer. De ser familjen som grunden för trygghet, representerad av gemenskap, kärlek och respekt. En annan märkbar aspekt var att föräldrar som lever i en annan kultur än den som de är uppvuxna med, tenderar att hålla hårdare fast vid de normer och värderingar som var typiska för deras kultur i hemlandet.

3.1.2 Litteratur sökning

Forskare med ett kvalitativt angreppssätt lägger tyngdvikten vid att behandla teorin som något som uppkommer ur det material de fått tillgång till genom de undersökningar som gjorts, i vårt fall genom intervjuer, (Bryman, 2002). När våra intervjuer var genomförda och vi satt där med ett digert material, började vi att söka efter relevant litteratur att bygga vår teori kring. Ganska snart upptäckte vi att ett övervägande antal forskares inriktning var mot invandrarungdomars erfarenheter och upplevelser av att växa upp i en ny kultur, eller i en annorlunda kultur jämfört med den kultur de har i hemmet. Den forskning som var inriktad mot invandrarföräldrar hade framkommit ur lärarnas perspektiv och de erfarenheter lärare hade utav invandrarföräldrar. Vi kunde dock finna ett litet antal forskare som behandlade invandrarföräldrars syn på att komma i kontakt med ett nytt samhälles kultur, normer och värderingar. Merparten av dessa hade förvisso ungdoms- eller lärarperspektivet i fokus, men i sina forskningar tog de även hänsyn till föräldrarperspektivet. Våra ansträngningar att finna olika forskningsinriktningar för att kunna föra kritiska dialoger kring de uppbyggda teorierna har, tyvärr, haft föga framgång.

Vår teori är nästintill uteslutande hämtad ur böcker, som vi dels sökt själv, använt vid tidigare forskning eller blivit rekommenderade utav vår handledare eller andra som hade kunskap om vårt forskningsområde. Vi lyckade även komma i kontakt med en kvinna som just i skrivandets stund arbetar på sin doktorsavhandling, som även den behandlar

invandrarföräldrars situation. I hennes fall handlar det om de kontakter invandrarföräldrarna har med skola och lärare.

I vårt urval av teoretiska källor har vi haft som målsättning att i första hand finna primärkällor, och det har vi även i stort lyckats med. I urvalet utav litteratur har vi ansträngt oss att finna aktuell litteratur. Därför glädde det oss när vi blev rekommenderade av vår handledare att ta kontakt med Marie Niklasson som arbetar på sin doktorsavhandling, då denna forskning är dagsaktuell.

3.1.3 Begreppsförklaringar

Invandrare

Invandrare har som begrepp en bred betydelse och kan innebära personer som är födda utomlands och personer som har utländskt medborgarskap. Den inkluderar både personer som kom till Sverige som arbetskraftsinvandrare och som flyktingar, (Allwood & Franzén, 2000).

Assimilation och integrering

Begreppet assimilation har en vid innebörd. Hans Ingvar Roth (1996) säger att för att assimileras i en ny kultur krävs av individen en viss yttre anpassning till den majoritetskultur individen har blivit en del av.

Med yttre anpassning syftar han på att individen tar till sig det nya landets seder och bruk samt språkkunskaper. En mer nyanserad tolkning av begreppet är gjord av Gerle (1999) och SOU (1991) då de säger att, att assimileras betyder att bli svensk. Denna, assimilationsprocessen, börjar med att individen gör en funktionell anpassning. Det betyder att människor som flyttar till Sverige strävar efter att lära sig hur vardagslivet ska levas i Sverige, till den anpassningen hör att lära sig språket. Att kunna svenska är funktionellt, men samtidigt är det av största vikt att inte glömma bort det egna språket då det är en fundamental ägodel i de kontakter individen har i den etniska grupp denna även är en del utav.

Den funktionella anpassningen, dvs. assimilationsprocessen, leder i sin tur till integration. Att vara integrerad innebär att vara en del av den svenska mångfalden. Som integrerad är man förändrad. Den etniska tillhörigheten kan kännas hotad. I samband med att integration snarare än assimilation betonas som mål framstår den egna identiteten som viktig, kanske till och med nödvändig, för att kunna tillgodogöra sig den omgivande majoritetskulturen. Detta gäller så väl individ som grupp.

Det är stor skillnad mellan att vara assimilerad och att bli assimilerad. Det första upplevs inte som hotfullt, medan det andra kan upplevas som att bli absorberad, som ett slags kulturellt försvinnande, (Gerle, 1999. SOU 1991:60).

Etnicitet

Ordet etnicitet kommer från grekiska "ethnos" och betyder folk eller nation, (Stier, 2003). Etnicitet, är en grupp människors gemensamma ursprung och föreställningar om detta och består av bland annat språk, traditioner, minnen och idéer om gemensamt ursprung, (Ehn & Löfgren, 2002).

3.2 Kultur

Kultur är ett mångfacetterat begrepp som används inom flera områden beroende på vilket sammanhang begreppet används i. På kvalitetsauktioner används det i ett sammanhang och bland folkdansentusiaster på ett annat. Författare och konstnärer kallar sig ofta för kulturarbetare och inom samhällsforskningen används begreppet som en beteckning på allt. Det finns de som tror att kultur är ett inlärt beteende och lika många som inte tror det är något inlärt utan snarare en teoretisk konstruktion ur beteendet, (Daun, 1988).

Runfors (2003) hävdar att kulturell bakgrund kan delas upp i två kategorier. Den ena kategorin består av uttrycksfulla företeelser, framförallt maten men också föremål, musik, dans, klädsel, traditioner och ritualer. Den andra kategorin består av företeelser som har att göra med relationer mellan människor, bland annat relationer mellan barn och föräldrar, mellan kvinnor och män, men framförallt relation till kollektivet – till familjen, släkten eller den etniska, religiösa gruppen. Den gemensamma kulturen spelar en stor roll i umgänget människor i mellan.

Vi ansluter oss till den innebörd Daun (1999) lägger i begreppet kultur, för att kunna redogöra för begreppet på ett för läsaren klagörande sätt. Han beskriver kultur som en individuell erfarenhet människan bär med sig vilken flätas samman som minne, intryck, rutiner, handlingsmodeller, värderingar, förståelseformer och etiska övervägande. Kultur är inte enbart individuell man kan också definiera den som något likformighet, som samstämmighet inom grupper, (Daun, 1999).

Vi kan också instämma i Szabòs (1998) beskrivning, att de erfarenheter, kunskaper och värderingar som människor delar, återskapar och förändrar kan sägas vara ett lands eller gruppers kultur. Människor befinner sig i ständig förändring, samtidig som de utvecklas och förändras gör även de kulturella normerna och värderingarna det, och tvärtom. Det är en process i ständig förändring. Tidigare har Sverige haft ungefär samma normer och värderingar som i de så kallade gruppcenterade samhällena och där tydliga skillnader kunnat ses i mans och kvinnorollerna, (Herlitz, 1994).

3.2.1 Tvärkulturell fostran och olika kulturers syn på fostran

”Tvärkulturell fostran innebär fostran med betydande inslag från minst två klart skilda kulturtraditioner.” (Plöjel Westmoreland, 2001:12). Med tvärkulturell fostran kan också avses fostran där båda föräldrarna är från samma land med samma kulturella bakgrund men bosatta i ett nytt land med en ny kultur.

Många invandrare kan få problem då de bryter upp från ett samhälle till ett nytt samhälle. När en person kommer till ett nytt land ändras de materiella liksom de sociala och psykologiska förutsättningarna. När människor lämnar sitt hemland är det inte landets kultur de flyr ifrån. Mötet mellan de nyanlända och de som redan är på hemmaplan, mötet mellan olika samhällen och kulturer, innebär en utmaning på gott och ont. Missuppfattningar och missförstånd kan lätt uppstå, men även möjligheter till kreativa samtal och utvecklingar finns, (Allwood, 2000, Szabò , 1988).

Kulturella skillnader och konflikter mellan svenska och andra etniska grupper uppkommer på grund av att de inte har samma normer och värderingar. Svenskarna har en stor sympati för individens frihet att själv välja sitt förhållningssätt gentemot andra,

samt en stor öppenhet när det gäller sitt sätt att leva vilket skapar problem för invandrare, både bland barn och vuxna, (Narrowe, 1998). En av de kanske viktigaste skillnaderna mellan den västerländska och österländska kulturen är att den västerländska kulturen lägger betoning på självständighet medan den österländska kulturen betonar samhörighet. I Sverige uppmuntrar föräldrar tidigt sina barn till rörelsefrihet och självständighet medan föräldrar i andra länder värderar barnens förmåga att ta del i familjesystemet, (Almqvist & Broberg, 2000). Sverige är ett individcentrerat samhälle där individens utveckling för samhällets bästa står i fokus för fostran och där individens inre röst kommer i första hand och inte att lyda den överordnade. I gruppcentrerade samhälle, dit bland annat Mellanöstern räknas, är barnens fostran utvecklad inom ramen för familjens bästa. Barnen ses inte som enskilda individer utan som en del av familjen och kan endast bli en hel människa inom ramen av sin familj, aldrig av sig själv, (Sjögren, 1988, 2003)

I Sverige är det viktigt att vara överens och att vara rättvis medan det i andra länder är viktigt att visa respekt och ta ansvar. De som är äldre och bidrar till försörjningen av familjen tar ansvar för andra som är beroende av dem. De ansvariga är värda respekt. Respekten försvinner inte vid en viss ålder och även vuxna tar råd av sina föräldrar. Det är ovanligt att flytta hemifrån utom i samband med giftermål, (Almqvist & Broberg, 2000).

Invandrarföräldrar är oftast mer auktoritära än svenska föräldrar, ställer högre krav på sina barn och är strängare. För invandrarföräldrar är den fria fostran som praktiseras i Sverige detsamma som ingen fostran alls. För dem är det viktigt att lära sina barn hur man ska uppföra sig som vuxen för att kunna bli en bra samhällsmedlem som respekteras av andra för sina handlingssätt, (Daun, 1988).

Människan anpassar sig till den omgivning den är bosatt i. Att växa upp i en kultur betyder att bli en del av den, bli delaktig. Det känslomässiga påverkas av egna förväntningar, (Allwood, 2000). För föräldrar vars barn växer upp i den kultur de själv har gjort, krävs det inte någon märkbar ansträngning för att barnen att per automatik införlivas i och tar till sig av den kultur som de omges av i hemmet. Barnen kommer att lära sig grunderna för maner och kulturliv genom att imitera sina föräldrar, (Bernstein & Lundgren, 1983). Barn lär sig inte enbart utav sina föräldrar utan främst genom att tillägna sig det beteende som av tradition eller mode är vanligast av vuxna rollmodeller, Boyd & Richerson- (Daun, 1999). Därför är det vanligt att invandrarbarn som är uppvuxna i Sverige bygger upp sin egen kulturella blandning, (Sjögren, 2003). Deras kultur blir därför annorlunda jämförelsevis med föräldrarnas, men även annorlunda jämfört med omgivningens. Barnen bildar en syntes och därmed bildar de en ny kultur, (Lidholm, 1994). Oftast uppfattar föräldrarna det som att barnen blir förändrande, men även föräldrarna förändras. Även föräldrarna befinner sig någonstans mitt emellan två kulturer och har krav på sig i fostran av sina barn både från den ”svenska sidan” samt från sina landsmän. Om de fostrar sina barn efter de normer och värderingar som fanns i deras hemland får de kritik av svenskarna och om de fostrar sina barn som i Sverige, får de kritik av sina landsmän. Det kan vara förvirrande för föräldrarna som kan komma att uppleva att de ”tappar greppet” om barnen genom omgivningens krav på förändring, (Nyberg, 1994).

Som människor bör vi inte vara så fördomsfulla och tro att allt som människor företar sig beror på deras kulturella bakgrund. Även människor inom samma kulturer har olika värderingar och alla föräldrar prioriterar inte samma saker, en del kan önska att barnen ska bli kritiska medborgare medan andra kan betona betydelsen av att inte alltid ifrågasätta givna regler, (Herlitz, 1994).

3.2.2 Språk, som bro och barriär

Vuxna invandrare upplever ofta en splittrad situation med beroendeförhållanden till det gamla och nya landet. Det blir en ofullständighet i relationen till de bägge länderna. Förhållandet till det land människan kommer ifrån är redan utvecklat även om de inte lagt märke till alla detaljer, men det blir svårt för invandrarna att få ordentlig kunskap om det nya land de blir en del av eftersom det kan vara svårt för dem att identifiera sig med det. En av anledningarna till detta kan vara språket, då förbistringar i språket kan leda till en ofullständig förståelse av det svenska samhället, (Allwood & Franzén, 2000).

” Språk är liv. Språk är bron mellan människor. Vi människor behöver språk för att möta varandra, för att förstå och bli förstådda. Kan jag uttrycka mig så kan jag nå fram till andra människor. Fråntas jag den möjligheten så blir jag ensam. Fasansfullt ensam.”

(Ladberg, 2003:7)

Genom språket får vi möjlighet att uttrycka våra känslor och tankar samt att ge våra kunskaper vidare från generation till generation. Språket förbinder den yttre och inre verkligheten mellan världen utanför och den värld människan själv har beskådat. Det är en resurs som människan kan använda sig av för att förvara och förmedla budskap från en tid till en annan samt att kunna pendla mellan det konkreta och det abstrakta. Genom språket kan människor delge varandra sina världsuppfattningar. Ordet får då en annan position som gör det möjligt för människan att utvecklas då hon med hjälp av ordet kan namnge tingen hon omges av. Med de ord språket är uppbyggt av styrs tänkandet in i en ram redan konstruerad av andra vilket gör att språket även skapar en begränsning, (Wellros, 1998. Freire, 1974). Denna begränsning kan märkas bland annat i vilka värderingar man lägger i orden, dessa är oftast dolda vilket gör språket till ett effektivt medel vid värdeöverföring mellan olika generationer samt mellan politiker och väljare. Det kan följaktligen användas både som ett hjälpmedel till att bevara samhällsvärderingar samt som ett redskap att förändra dem med, (Wellros, 1998).

Språk används som kommunikationsmedel och de flesta människor föds in i gemenskap där endast ett språk talas. Detta, det första språk ett barn lär sig, är det som kallas för modersmål. Det barn som föds i ett samhälle där mer än ett språk talas lever i de flesta fall i en enspråkig miljö, det språk som talas i dess närmsta omgivning dvs. av de som bor och lever i dess närhet, t.ex. föräldrar och syskon, (Hansegård, 1968). Barn lär sig det språk som talas i deras närmsta omgivning. De lär sig använda språket för att kunna anpassa sig i olika situationer och använda språket i olika situationer, (Borgström,1998). Många invandrare känner att modersmålet är det enda språk som de kan uttrycka sig på så att det känns riktigt. Det är i modersmålet de har sitt ”känslspråk”, (Ladberg; 2003).

Språk är kommunikation. Genom att kommunicera lär vi oss språket. Språklig kommunikation har två sidor, den ena är att förstå och den andra är att själv tala. För att uppfatta vad någon säger måste personen förstå ordens innehåll, tonfallet och kroppsspråket som vägleder det som sagts. När denna själv talar ska orden och kroppens uttryck överensstämma om de vill bli förstådd. Det visar att kommunikationen är viktigare än vilken språk som används, eftersom språket är ett medel, (Ladberg, 2003).

Invandrare som kom till Sverige under 1960- 70- talen som arbetskraft hade en lång väg framför sig för att anpassa sig till ett levnadssätt som var mycket annorlunda och främmande för dem. De lärde sig så mycket svenska som de behövde för att klara vardagen och arbetet. Medan invandrare som kom senare, under 1980- 90-talen, hade krav på sig att delta i SFI- undervisning (Svenska för invandrare) för att lära sig svenska och kunna bli kopplade till arbetsförmedlingens tjänster, (Sjögren, 2001).

3.2.3 Kulturell och språklig identitet

Identitet kan sägas vara en berättande konstruktion, en berättelse om vem man är i förhållande till det liv man har levt och i förhållande till det man gärna vill leva i framtiden. Den berättande dialogen är värdeorienterad och förankrad i och påverkad av språket och andra kulturella berättelser från den livshistoria människan är invävd i. Men det är mer än så; identitet handlar också om tillhörighet. Varje berättelse, även den egna är kommunikation och förutsätter ett kulturellt rum. Särskilt i krissituationer känns det tryggt att vara med sina egna som känner en och som i stort delar ens värderingar, (Johanssons föreläsning, 2003).

I dialog med andra formas den identitet vi utvecklar då vi växer upp, men själva materialet till denna identitet kommer delvis från vårt samhälle. Själva identiteten formas i samspel med andra, samhället, skolan och staten men förmedlas genom familjen. Människan lär sig inte bara språk i dialog för att använda det senare i sitt eget syfte utan även för att kunna utveckla sina egna åsikter, uppfattningar, attityder och egen reflektion, (Taylor, 1999).

Hos människor är språket något synnerligen levande. Det utvecklas i enhällighet med sociala och kulturell processer, vilket gör att den egna identiteten och det egna livet framställs, (Sjögren, 2001). Som individ behöver människan, för att få trygghet i sig själv, känna igen sig i sociala kontakter och generella mönster och värderingar för att individen ska kunna utveckla och upprätthålla sitt sociala kontaktnät. Identitet är en förändringsprocess som återspeglar den enskilda individens kulturella och sociala fenomen, (Dahllöf; 1998). För att få syn på likheterna måste människan fokusera på skillnaderna. Kunskap om olika syn på omgivningen växer fram och bottnar samtidigt i en förkunskap om etnicitet och identitet, (Nordheden, 1996).

Det kan sägas att invandrare skapar en dubbel identitet eftersom de har element både från hemkulturen och från majoritetssamhällets kultur. Oavsett hur de känner sig så tillhör de två världar samtidigt. Att identifiera sig med båda språken har att göra med den dubbla identifikationen, (Borgström, 1998). Tvåspråkighet kan definieras på olika sätt. En tvåspråkig person kan räknas som den som aktivt använder två språk. En person kan använda mer eller mindre av det ena språket men ändå räknas som tvåspråkig. I hemmet, skola och på fritiden talar invandrare två olika språk. De skiftar beroende var och med vem de befinner sig. De använder sitt modersmål respektive svenska vid olika tillfälle beroende på sammanhanget. Genom att individen lärt sig uttrycka sig på två olika språk, förlorar inte denne sin identitet. Varje språk motsvarar en kultur och kulturen uttrycks genom språket. I samspel med andra individer utvecklar varje person sitt språk och sin identitet; (Borgström, 1998).

3.2.4 Konflikter

Invandrarfamiljer kan ofta hamna i konflikter angående fostran av sina barn eftersom deras fostran är relativt auktoritär och bygger på respekt. I hemlandet kunde denna auktoritet och respekt bibehållas med hjälp av traditioner och historisk kunskap om det samhället de levde i, (Szabò, 1988). Ordet respekt finns ofta med i samtalet i många samhällen men kan uppfattas på olika sätt. I de traditionella samhällena är respekt grunden till den hierarkiska ordningen, medan i Sverige t.ex. är respekt för personlig integritet oavsett kön eller ålder.

Familjen, skolan och samhället lägger in olika värderingar i ordet respekt. I gruppriktade samhällen står föräldrarna för auktoriteten som inte bör ifrågasättas. Respekten visas genom handlingar och föräldrarnas uppgift är att ge kärlek, vård och bevaka gränser, (Sjögren, 2003).

I Sverige förändras invandrarföräldrarnas situation eftersom barnen har en fördelaktig position på grund av att de går i skola. I skolan blir invandrabarnen medvetna om att de i Sverige får en annan roll, än den roll som bygger på auktoritet och respekt, gentemot sina föräldrar. De ser att de svenska barnen har ett friare och mer medbestämmande förhållande till sina föräldrar. Den svenska fostran kännetecknas av att föräldrar har en förhandlingsrelation till sina barn. Invandrarföräldrarna anser att de svenska uppfostringsmetoderna är passiva och är oroliga att deras barn ska ta åt sig för mycket av den fostran de svenska barnen får. Barnen lär sig språket och det svenska samhällets normer och värderingar betydligt fortare än sina föräldrar eftersom de går i skolan. Det gör att föräldrarna förlorar något av sin auktoritära ställning då de i vissa avseende har blivit beroende av sina barn, (Szabò, 1988).

När invandrabarnen kommer till den svenska skolan, utvidgas deras kontaktnät och den nya kulturens normer och värderingar blir mycket mer påtagliga. Denna kulturella påverkan gör att de fjärras från sin egen kultur. De nya värderingar barnen på detta sätt skaffar sig stämmer inte alltid överens med föräldrarnas, vilket kan göra att klyftan mellan barn och föräldrar blir stor. Barnen förändras mer och snabbare av det omgivande samhället än vad föräldrarna gör. Det kan påverka relationen mellan barnen och föräldrarna negativt, (Almqvist & Broberg, 2000).

Invandrabarns utveckling påverkas av det samhälle som deras föräldrar kommer ifrån. Även om föräldrarna oftast vill behålla fostringsmönstret utifrån den egna kulturens normsystem, kan det vara svårt eftersom, den kultur barnen växer upp med utanför hemmet kommer att spela en stor roll för hur barnen kommer att bli som människor. Det får inte glömmas bort att både ursprungslandet och det nya landet är i ständigt förändring. Där uppkommer många problem. Föräldrarna vill oftast inte förändra sitt sätt fostra sina barn, de vill att det ska vara så som de hade det, men tar inte till hänsyn att situationen inte är densamma i deras hemland nu, som det var när de lämnade det eller på den tiden de var små och fostrades av sina föräldrar, (Almqvist & Broberg, 2000).

Många invandrare anstränger sig för att anpassa sig till det nya samhället. Det är inte enbart mellan barn och föräldrar konflikter uppstår. Konflikter och missförstånd kan även uppstå för invandrarföräldrar i arbetslivet och i samhället, där de möter det svenska samhället och har kontakt med det, i den pågående assimilationsprocessen. Det viktigaste är att lära sig språket, men det är även viktigt att utbilda sig och att komma ut i arbetslivet. I det nya samhället upptäcker de saker som är specifika, som exempel att samtala i lägre tonläge eller att tacka, (Sjögren, 2003).

Anpassningen till ett nytt land sker både språkligt och kulturellt, vilket gör att människor som flyttar till ett annat land kommer i beröring och ofta även i konflikt med det nya språket och för dessa obekanta och nya vanor, (Rüke-Dravina, 1968). Invandrarmän har ofta svårare att hitta sin plats i det nya landet, än invandrarkvinnor, eftersom de är oftast uppfostrade i länder där män har högre status. Det kan vara jobbigt att deras liv plötslig ligger i andras händer, att de måste lita på andra, detta kan medverka till att de känner sig maktlösa, inte värdiga. (Sjögren, 2003).

4 Metod

En metod är ett arbetsredskap som forskaren använder sig av för att uppnå den målsättning denne har med sin undersökning. Metoden är en förutsättning för att forskaren skall kunna utföra ett vederhäftigt forskningsarbete eller en vederhäftig undersökning, (Holme & Solvang, 1997).

4.1 Val samt beskrivning av det kvalitativa angreppssättet

Vårt val av metod att arbeta utefter har kommit ur det syfte och det teoretiska perspektiv vi har med vår undersökning. Vårt syfte är att undersöka hur invandrarföräldrar upplever fostran av sina barn i relation till barnens integrering i det svenska samhället. Vi ansåg att det kvalitativa angreppssättet var det som bäst motsvarade vårt syfte. Då vårt intresse med uppsatsen är att få en djupare förståelse för människan bakom orden, för att på djupet förstå hur den intervjuade tänker och känner, vilka erfarenheter den har samt hur den intervjuades föreställningsvärld ser ut, för att kunna komma åt det liv den intervjuade levtt snarare än den berättelse vi får ta del av, (Trost, 1997). Det kvalitativa angreppssättet är det angreppssätt som låter oss ta del av det, genom att det som angreppssätt har som mål att låta intervjuaren få ta del av mångskiftande beskrivningar av olika aspekter ur den intervjuades livsvärld, (Kvale, 1997).

Väljer forskaren att använda sig utav ett kvalitativt angreppssätt, innebär det att denne oftast nyttjar en forskningsstrategi som är induktiv, tolkande och konstruktionistisk. En kort sammanfattning av de tre forskningsstrategierna, för att förklara dem för läsaren, samt för att upplysa denne om vårt eget angreppssätt görs här:

Induktivt synsätt kännetecknas av att det låter teorin skapas utifrån basen av de praktiska forskningsresultat forskaren kommer fram till,

Tolkande synsätt är en vanlig ansats då forskaren använder sig av ett kvalitativt angreppssätt, vilket innebär att fokus ligger på en förståelse utav den sociala verklighet de deltagarna är en del av, samt hur dessa deltagare tolkar denna verklighet,

Konstruktionistisk ståndpunkt, innebär att de sociala egenskaper individer tillägnar sig utgörs av det samspel dessa har med varandra och som därför medverkar till att individerna kan inte ses som skilda från dem, utan som att vi människor är inneslutna i konstruktionen av dem, (Bryman, 2001).

Enligt Holme & Solvang, (1997) karakteriseras det kvalitativa angreppssättet av att det ger forskaren en närhet till forskningsobjektet samt att det ligger i forskarens intresse att se olikheter snarare än likheter mellan sina intervjupersoner. Detta till skillnad från det kvantitativa angreppssättet vars främsta intresse oftast ligger i att kunna få fram det genomsnittliga; representativa. Om man som forskare använder sig utav ett kvalitativt angreppssätt kommer en direkt subjekt-subjekt relation mellan den som utför forskningsarbetet och den som deltar i forskningen att uppstå. Vad som bör ske i detta möte är att forskaren försöker se världen utifrån sin intervjupersons perspektiv, för att på så vis kunna skaffa sig kunskap om ett område utanför forskarens eget livsperspektiv, eller för att få en annan syn på det. Det forskaren försöker göra är att se de fenomen som studerar inifrån.

Att en forskare väljer att använda sig av ett kvalitativt angreppssätt är för att denne vill skapa bättre förståelse för vissa förhållanden, eftersom det kvalitativa angreppssättet ger forskaren en närhet till de personer denna har för avsikt att studera, (Holme & Solvang, 1997). En kvalitativ forskare har en vilja att få ta del av den sociala verklighet och det som händer i den på samma sätt som de människor som lever i den, uppfattar den, (Bryman, 2001). Det kvalitativa angreppssättet kännetecknas just av att det ger forskaren en möjlighet att studera de fenomen som har ett intresse i på djupet, genom att sätta sig in i och försöka se världen genom undersökningens personens ögon, (Holme & Solvang, 1997).

4.1.2 Intervjuer

Vårt empiriska material består av enskilda intervjuer gjorda utifrån ett kvalitativt angreppssätt. Karakteristiskt för forskarens tillvägagångssätt, om denna valt att använda sig utav ett kvalitativt angreppssätt vid intervjuer, är att forskaren vid intervjutillfället använder sig av relativt ostrukturerade intervjufrågor. Forskarens fokus ligger på ett allmänt plan när det gäller de inledande frågeställningarna och med tyngdpunkten på intervjupersonens egna uppfattningar och synsätt. Som forskare är det önskvärt att få fylliga och detaljerade svar, detta uppnås genom att låta intervjun röra sig i olika riktningar och låta intervjupersonen tala fritt. Detta ger forskaren viktig kunskap om vad intervjupersonen anser som relevant och viktigt, (Bryman, 2002).

I intervjusammanhang byggs ett samspel mellan forskare och dess intervjuperson upp där kunskap utvecklas genom ett utbyte av synpunkter mellan de två om ett för båda, gemensamt intresse. Utmärkande för intervjuer är att de ger forskaren en förståelse av intervjupersonens livsvärld. De utvecklar innebörden av människors erfarenheter och frilägger deras livsvärld före de vetenskapliga förklaringarna. Efter det att forskaren genomfört sina intervjuer analyserar forskaren resultatet, antingen utifrån den livsvärld som beskrivs av personen eller den person som beskriver sin livsvärld, (Kvale, 1997). I vårt fall, utifrån det syfte vi utformat, kommer våra intervjuer att analyseras utifrån den livsvärld som beskrivs av våra respondenter.

4.2 Genomförande

4.2.1 Urval

Urvalet av intervjuer görs systematisk utifrån det syfte forskaren har med sin undersökning. Eftersom vi önskade få ett så stort informationsinnehåll som möjligt har vi använt oss av intervjupersoner som kan tänkas ha goda kunskaper om det företaget vi undersöker, för att på så vis få största möjliga variationsbredd i urvalet, (Holme & Solvang, 1997). Respondenternas ursprung var inte det väsentliga för oss. Det som var väsentlig för oss vid urvalet av våra respondenter var att de, för det första, var invandrare som kom till Sverige som vuxna, de fick inte vara födda i Sverige. För det andra ville vi ha invandrare som kommit till Sverige vid olika tillfällen och av olika anledningar. För det tredje skulle de ha barn som antingen går i skolan i Sverige eller har gjort det tidigare. Vårt underlag består av sex intervjupersoner, könsfördelningen ligger på två män och fyra kvinnor. Tanken var från början att ha en jämn fördelning mellan kvinnor och män, men det visade sig vara svårare att hitta män som var villiga att ställa upp på intervjuer än kvinnor. Vi vill dock påpeka att vi inte har könsperspektivet som utgångspunkt, och att detta inte heller har någon betydelse för vår uppsats.

Urvalet av intervjupersoner är gjort utifrån ett bekvämlighetsurval, då vi båda har många personer med invandrarbakgrund i vårt umgänge. Personerna som ingår i undersökningen är med andra ord personer som vi båda eller en av oss har någon form av anknytning till.

4.2.2 Genomförande av intervjuer

Vi började med att ta kontakt med våra respondenter via telefon för att presentera vårt forskningsfält och fråga om de kunde tänkas delta i undersökningen. De fick några dagars betänketid varefter vi på nytt kontaktade dem via telefon för att se om de fortfarande var intresserade av att delta och när de kunde tänka sig att intervjun skulle kunna äga rum. Vid varje intervju tillfälle lät vi våra respondenter själv välja, när och var intervjun skulle äga rum. Som Trost (1997) säger, så bör intervjumiljön vara så ostörd som möjligt men av största vikt är att den intervjuade känner sig så trygg som möjligt. En av intervjuerna ägde rum hemma hos en av oss, eftersom respondenten ansåg det lugnast med tanke på att hennes barn kunde tänkas komma hem från skolan och kanske påverka mammas svar. Samtidigt kände hon sig trygg hos den av oss där intervjun genomfördes. I regel bör man undvika att genomföra intervjuer i intervjuarens hem på grund av att respondenten lätt kan hamna i underläge, eftersom denne känner sig otrygg, (Trost, 1997). Två av intervjuerna genomfördes på respondenternas arbetsplatser. Anledningen till detta var i det ena fallet att respondenten är egen företagare och i princip upptagen av sitt arbete på ett eller annat sätt hela dagarna. Den andra respondenten har små barn hemma så hon ansåg själv att det inte hade gått att genomföra intervjun ostört i hemmet. Att utföra intervjuerna på arbetsplatserna gick bra eftersom vi satt i lugn och ro utan störningar av telefoner eller medarbetare. De tre återstående intervjuerna genomfördes i respondenternas hem utan störning från övriga familjemedlemmar eftersom dessa var i skolan eller på arbetet. Vi fick bra kontakt med våra respondenter och själva intervjusituationen var avspänd och gemytlig. Vid varje

intervju hade vi med oss kakor och respondenterna bjöd på kaffet. Respondenterna tyckte att det var intressant ämne och ville gärna dela med sig av sina erfarenheter, tankar och känslor. Samtalet flöt bra och de pratade mycket av sig själva. De berättade om olika situationer ur vardagslivet som de tyckte var intressanta och väsentliga för vårt ämne.

Intervjuerna utfördes med låg grad av standardisering, vilket innebar att vi som forskare försökte anpassa oss så gott det gick efter våra respondenter. Vi formulerade frågorna efter våra respondenters språkbruk, frågorna fick komma i den ordning det passade och våra respondenter fick själv, i den mån det var möjligt, styra ordningsföljden på frågorna, (Trost, 1997). (Se bilaga 1.)

4.2.3 Dokumentation och bearbetning

För att dokumentera intervjuerna använde vi oss enbart av penna och papper. Vi bestämde oss för att anteckna istället för att använda oss av bandspelare av den anledning att respondenten kan känna sig osäker och möjligen tappar lite av sin spontanitet när de vet att allt de säger samt hur de talar blir inspelat. Respondenterna ansåg själva att de kände sig mer avslappnade utan bandspelare och ville hellre att vi återkom om vi hade flera frågor eller om något var oklart. Anteckningarna gjordes av oss båda för att försäkra oss om att vi fick med så mycket som möjligt av vad respondenten talade om och även av den anledningen att vi två kan uppfatta saker på olika sätt. Efter det att varje intervju var genomförd åkte vi hem till någon av oss för att sammanställa det vi har antecknat medan vi fortfarande hade det färskt i minnet.

Bearbetningen av intervjuerna gjordes utifrån två olika perspektiv, med tanke på att en av oss är invandrare och den andre är svensk. Detta medverkade till att vi inte alltid har tolkat innebörden i våra respondenters svar lika men, inte på så vis att våra uppfattningar var helt skilda från varandra. Fördelen med detta var att vi kunde förklara för varandra hur vi tolkade svaren och varför vi tolkade dessa på det sätt som vi gjorde, eftersom en person som har levt hela sitt liv i en och samma kultur, aldrig till fullo kan förstå hur det känns och hur det påverkar en människa att flytta till en annan kultur med nya normer och värderingar. Det en stor fördel att ha någon att diskutera med som har erfarenhet av att själv ha kommit till en okänd och ny kultur. Samtidigt som det kan vara en stor fördel för den personen som kom till Sverige från en annorlunda kultur att ha någon som är svensk att dela uppfattningar och synsätt med. Detta för att få en bättre förståelse för varför svenskar tänker och agerar som dom gör.

4.3 Hermeneutiskt tolkningsperspektiv

För forskare, som oss själva vars undersökningar baseras på intervjuer är den hermeneutiska traditionens tolkningsperspektiv relevant att använda. Relevant på så vis att den både belyser den dialog som framstår mellan forskaren och intervjupersonen och som sedan ska tolkas. Samt genom att den förtydligar intervjutexternas tolkningsprocess. Vid intervjuer är det ett samtal som förs mellan forskare och intervjuperson, där den muntliga konversationen sedan översätts till skriftspråk, (Kvale, 1997).

Den hermeneutiska tolkningstraditionen är troligen den vanligast förekommande. Hermeneutik betyder tolkning utav budskap eller texter med från begynnelsen, inriktning mot religiösa texter och dess budskap, (Leino och Leino, 2000).

De tolkande traditionernas gemensamma drag är förståelse, betydelseangivelse och intentionell aktivitet, till skillnad från positivismen, vars främsta drag är att kunna ge förklaringar samt att göra förutsägelser, (Leino och Leino, 2000). När en forskare tolkar sitt material innebär det att denne innehållsbestämmer källan, forskaren analyserar således sin källa för att se vad upphovsmannen, i vårt fall, våra respondenter har haft för avsikt med sina uttalanden. För att forskaren ska kunna ge en trovärdig och tydlig bild utav det sammanhang denne vill belysa, bör tolkningen sättas in i den sociala kontext och det tidssammanhang respondenten föregås av, (Holme och Solvang, 1997). Forskarens uppgift ligger i att se hur samhällets medlemmar uppfattar sin omgivning med dess normer och värderingar. Hermeneutiken ser människan som avspeglad den sociala bakgrund denna är en del utav utifrån regler, invanda beteende och levnadsmönster. Målsättningen för forskaren är att få en djupare och bredare förståelse för hur intervjupersonen uppfattar sin omvärld, utifrån den förförståelse forskaren har. Denna byggs under undersökningens gång upp och ger forskaren en ny och djupare förståelse utifrån de nya erfarenheter denna gör (Leino och Leino, 2000).

Utifrån vårt forskningsområde och det angreppssätt vi valt, är det tolkande perspektivet, och då främst det hermeneutiska perspektivet, den forskningstradition som motsvarar vårt syfte på ett för forskningen väsentligt sätt. Hermeneutiken har fått en betydande användning för forskare som har intresse i kulturella fenomen så som ideologiska frågor både i nutid och historiskt. I alla former av mänsklig aktivitet ger individen uttryck för djupt personliga uppfattningar. Genom att studera människors livsstil och levnadsvanor, värderingar och strävande efter dessa når forskaren slutligen en allt djupare förståelse för det denne studerar, (Leino och Leino, 2000).

4.4 Tolkning

Utifrån vårt syfte att undersöka invandrarföräldrars upplevelser av fostran av sina barn i relation till barnens integrering i det svenska samhället, har vi genom att analysera de intervjuer som gjorts fått fram kategorier som vi kommer att presenteras här nedan.

För forskare som använder sig av ett kvalitativt angreppssätt och intervjuer för att samla ihop sitt material, ligger intresset vid analysen i att finna olika mönster eller beteende bland de intervjupersoner som ingår i undersökningen. Dessa sätts sedermera ihop till olika kategorier, (Kvale, 1997). Att analysera information erhållen ur intervjuer kan vara en tidsödande och krävande process för forskaren. Efter att vi samlat in, skrivit rent och läst igenom det material vi erhållit observerade vi att de berättelser våra respondenter låtit oss ta del av hade stor samstämmighet. Efter att vi insett att deras livsupplevelser i stort byggde på samma erfarenheter och händelser bestämde vi oss för att göra vad, Holme och Solvang (1997) beskriver som *helhetsanalys*.

En helhetsanalys kan delas upp i tre faser. I den första fasen väljer forskaren ut de teman eller problemområde denna vill belysa, eller som i vårt fall, då det visade sig att somliga teman var genomgående i alla intervjuer. Utifrån de teman som nu görs synliga formulerar forskaren de frågeställningar arbetet kommer att var inriktat på framöver. Detta görs genom att forskaren konkretiserar de teman denna valt ut.

I den tredje och sista fasen görs en systematisk analys av intervjuerna utifrån de teman forskaren valt att belysa. Forskaren återgår då till de nedskrivna intervjuerna och analyserar de områden som är av intresse för de teman denne vill titta närmare på.

Det har nu bildats ett antal kategorier forskaren har att arbeta med framöver.

Det var inte svårt för oss att hitta kategorier utifrån vårt insamlade intervjumaterial. Det visde sig tydligt att alla respondenterna tar upp snarlika upplevelser och erfarenheter i fostran av sina barn och av både barnens och föräldrarnas integreringsprocess. Eftersom föräldrarna pekar på hur viktiga begreppen ansvar och respekt är lät vi det bilda en kategori.

Språket bildar en annan kategori, eftersom det är språket som vållat båda parter mycket problem, dels i samband med invandrarföräldrarnas egen integrering, men det har även bidragit till att föräldrarna tappat auktoriteten gentemot sina barn.

Den tredje kategorin vi redovisar är konflikter, vilket också är ett gemensamt drag i respondenternas berättelser. Konflikterna har kommit till utifrån de kategorier vi tagit upp ovan, det vill säga på grund av språket, ansvaret och respekten. Även kultur krocken har bidragit till konflikter.

För att ytterligare belysa och konkretisera de kategorier vi valt att utforma och arbeta kring, kommer vi att använda oss utav citat från våra respondenter. Detta för att betona eller belysa de olika faktorerna, samt för att bidra med en fördjupad förståelse av det problemområde vi arbetar med, (Holme och Solvang, 1997).

Vårt empiriska material stämmer väl överens med den teori vi funnit och kopplat vår undersökning till. Idag finns det inte så mycket forskning kring enbart invandrarföräldrar och deras upplevelser av att komma till en ny kultur. Den största delen av denna forskning är inriktad på invandrarbarn och ungdomar och hur de upplever sin situation i mötet med två kulturer.

4.5 Angreppssättets trovärdighet

Som forskare inom den samhällsvetenskapliga traditionen samt utifrån det angreppssätt och det sätt som vi sedermera analyserar våra intervjuer på, är vi väl medvetna om att vi, hur vi än försöker, inte kan vara totalt objektiva. Hur vi som människor tolkar och förstår förutsätts alltid av den historia vi har inom oss. Hur vi än bemödar oss genom att läsa, ta del utav andras arbeten och erfarenheter och göra iakttagelser, kan vi aldrig bortse från våra tidigare upplevelser och ställa oss i en position utanför vårt liv, (Ödman, 2003). Som forskare kan det vara svårt att förhålla sig fullständigt objektiv, och framförallt i intervjusammanhang där det finns en mänsklig kontakt och ett samspel mellan forskaren och intervjupersonen, (Kvale, 1997). Även intervjupersonerna, som deltagare i den samhälleliga processen, tolkar och omtolkar ständigt sin omgivning. Detta gör att inte heller deras svar är statiska och förändras successivt, vilket gör att den bakgrund intervjupersonen utgår från när denne besvarar forskarens frågor oupphörligen förändras, (Trost, 1997). Detta gör att forskare som använder sig utav ett kvalitativt angreppssätt inte har samma möjlighet till att göra generaliserbara slutsatser med hög reliabilitet och validitet som de forskare som arbetar utefter det kvantitativa angreppssättet har. För den sakens skull menar vi inte att det kvalitativa angreppssättet och de upptäckter som görs utifrån det skulle ha mindre vetenskaplig relevans. Begreppen reliabilitet och validitet används i samband med frågor gällande om

forskningens resultat kommer att bli detsamma om forskningen genomförs på nytt eller om de påverkas av slumpmässiga grunder. De används också för att bedöma huruvida de slutsatser som genererats i forskningen sammanfaller med varandra eller ej.

Begreppen blir aktuella i samband med forskning som använder sig av ett kvantitativt angreppssätt, där forskaren har ett intresse i att veta hur pass beständigt det resultat som framkommit är, (Bryman, 2002). Syftet med vår forskning har inte varit att kunna generalisera vårt resultat till alla andra invandrarföräldrar, utan att få en uppfattning om varje enskild individs upplevelser, för att därefter upptäcka att det fanns ett antal aspekter som var påfallande likartade bland våra respondenter. Vid forskning med ett kvalitativt angreppssätt, som vårt eget, har det gjorts försök att tillämpa begreppen reliabilitet och validitet, utan större framgång. Den grund dessa begrepp har gör dem olämpliga att använda vid kvalitativa angreppssätt. Istället väljer vi att använda oss av begrepp som tillförlitlighet, överförbarhet och pålitlighet. Dessa begrepp står snarare för att se hur troliga eller sannolika resultaten är, om resultaten kan tillämpas i andra kontexter samt om man kan tänkas få ett likartat resultat vid ett annat tillfälle, (Bryman, 2002).

5 Resultat och analys

I resultat och analysdelen kommer vi att redogöra för vad vi observerat under undersökningens gång.

Först kommer vi att göra en presentation av våra respondenter, för att ge läsaren en bild av dem och på så vis få en bättre förståelse för vad vår uppsats är uppbyggd kring, samt varför vi valde att fokusera på de kategorier som uppkommit utifrån våra intervjuer.

Kategorierna som vi presenterade i metod delen kommer i denna del att redovisas samt belysas med citat från våra respondenter samt utifrån den teori vi kopplat vår uppsats kring. Dessa kategorier representerar alla, var och en, olika delar av begreppet kultur, dvs. kulturen finns inom alla dessa kategorier.

Respekt och ansvar är centrala begrepp i vissa kulturer. *Språket* är en del av kulturen. Kategorin *konflikter* har uppkommit eftersom om individen inte kan det nya språket kan den lätt känna sig mindre värd vilket gör denne ledsen och förvirrad. Föräldrarna har svårt att förstå och kunna hjälpa sina barn. Barnen tappar respekten och därmed ansvaret gentemot sina föräldrar. Dessa orsaker är grunden till att konflikter mellan föräldrarna och barnen uppstår. Konflikterna uppstår inte enbart mellan föräldrarna och deras barn, utan även i föräldrarnas kontakt med det nya samhället. Kan de inte språket har de svårt att kommunicera med bland annat barnens lärare vilket leder till svårigheter i fostran av barnen.

5.1 Presentation av respondenter

Respondent A:

Respondent A är en 44 årig man som kom till Sverige från Kina, 1980. Anledningen till att han flyttade till Sverige var oroligheter och fattigdom i hemlandet. Idag är han egen företagare och arbetar med import och distribution av asiatiska matvaror. Han har tre barn, som alla är födda i Sverige. Han anser själv att det var svårt att integreras i Sverige, det var en stor psykisk press. Han har haft svårt att förstå och följa utvecklingen i det svenska samhället. Språket var en av orsakerna till svårigheterna att integreras. Det som var också svårt för honom var barnens integrering och uppväxt mellan två så olika kulturer. Han hade stora problem med fostran av barnen eftersom barnen bland annat tog till sig den svenska friheten. Det skapade konflikter, i och med det att han så som andra kinesiska föräldrar har väldigt hårda regler för vad barnen får och inte får göra. Att ha väluppfostrade barn är en självklarhet i den kinesiska kulturen. För att bevara en del av den kinesiska kulturen talar de sitt modersmål hemma. Det kan hända att barnen talar svenska med varandra vilket han inte är glad för.

Respondent B:

Respondent B är en 46 årig kvinna som kom till Sverige i slutet av 1970- talet från Thailand. Hon flyttade till Sverige på grund av fattigdomen i hemlandet tillsammans med en dotter och man. Att komma till Sverige var som en chock. Det är enorma skillnader mellan ländernas kultur och hon hade svårt att lära sig språket. Idag har hon tre barn. Det var svårt för henne att bevara sin kultur och dess normer och värderingar efter det att hon skilde sig från sin thailändske man och träffade en ny svensk man. Barnen har vuxit upp främst i samspel med den svenska kulturen då de inte heller hade några släktingar från Thailand i Sverige. Det hon har fört vidare till sina barn, från den thailändska kulturen, är respekt och ansvar. Hon har lärt sina barn att ta hand om varandra och hjälpas åt i hemmet, vilket var nödvändigt eftersom hon jobbade mycket. En sak som hon är ledsen för är att barnen knappt kan tala det thailändska språket. Det yngsta barnet kan inte språket överhuvudtaget, de andra två äldre barnen kan göra sig förstådda med vardagsfraser. Att hennes barn växte upp i två olika kulturer var inte så stor problem. Det enda som hon upplevt var jobbigt för henne var att hennes barn uppmärksammade att de svenska barnen hade en mycket större frihet. På grund av det uppstod konflikter i hemmet. Hon tycker att svenska barn har alldeles för lite ansvar och alldeles för mycket frihet och är dåliga på att visa respekt för andra

Respondent C:

Respondenten C är en 46 årig kvinna som kom till Sverige i slutet på 1970- talet från Filippinerna. Anledningen till att hon kom till Sverige var att hennes syster, som flyttat hit några år tidigare, fick barn och hon åkte till Sverige för att hjälpa henne. Meningen var att hon skulle stanna i sex månader men hon träffade en filippinsk man som hon gifte sig med. Hon tycker att det var svårt att lära sig svenska språket, men i övrigt tyckte hon inte att det var svårt att integreras i det svenska samhället. Hon tror att det är svårare att komma till Sverige som invandrare idag än det var när hon kom för 20 år sedan. Filippinernas andra språk är engelska och det är det språket de talar hemma. Hon och hennes man talar filippinska med varandra men barnen kan inte det filippinska språket. Om hennes integrering i det svenska samhället var relativt problemfri, var det

svårare med barnens. Problemen uppkom i samband med skolstarten då de upptäckte hur mycket frihet de svenska barnen hade. Hon anser att de svenska barnen är allt för fria samt har för lite ansvar och att de inte har någon respekt vare sig för föräldrar eller lärare. De konflikter som uppstod i hemmet var främst mellan barnen och hennes man. Han är den som har haft svårast att ta till sig de svenska normerna och värderingarna. Han vill gärna leva kvar i de traditioner och den kultur han lämnade på Filippinerna. Hon har däremot haft en friare syn och anser att barnen måste få ta del av den svenska kulturen eftersom det är här de lever.

Respondent D:

Respondent D är en 35 årig kvinna som kom till Sverige 1992 från Bosnien och Hercegovina med sin dotter och man. Hon kom till Sverige på grund av kriget i hemlandet. Det var svårt för henne att integreras i det svenska samhället. Den främsta svårigheten var språket. Hennes dotter har lärt sig språket snabbare och det gjorde henne lite förvirrad eftersom dottern då började tala svenska hemma i stället för modersmålet. Det skapade förvirring eftersom hon och hennes man inte förstod. Dotterns integrering har hon inte uppfattat som en svårighet, förutom när det gäller respekt och ansvar. Det är svårt för henne att lära sin dotter att ta ansvar och visa respekt när den kultur hon möter i skolan är baserad på friheten. Hon har inget emot att dottern ska vara integrerad, men vill att hennes dotter ändå delvis ska bevara den egna kulturen och sina rötter. Därför har hon och hennes man som regel att modersmålet ska talas i hemmet. Det är inte heller helt utan problem och hennes man är ibland lite arg för att han tycker att deras dotter är för svensk. Det är inte bara på grund av språket utan även på grund av att deras dotters normer och värderingar lutar mer åt det svenska och därför uppstår konflikter mellan föräldrarna och dottern.

Respondent E:

Respondent E är en 47 årig man som kom till Sverige 1992 från Bosnien och Hercegovina med sin fru och två döttrar. Till Sverige kom han på grund av kriget i hemlandet. Han tycker att det var svårt att integreras och han tror att det kan bero på att han redan var en formad person. För honom var hans barns integrering i det svenska samhället väldigt jobbig. Han kände att han tappade greppet. Hur mycket han än ville att hans barn skulle integreras och bli en del av samhället de lever i, kan han inte bortse från sina egna normer och värderingar som han bär med sig från hemlandet. Detta har skapat många konflikter mellan honom och hans döttrar. Konflikter har även uppstått mellan honom och hans fru då hon anser att barnen ändå ska vara självständiga. Han är rädd att hans döttrar tappar respekten för, och därmed ansvaret gentemot föräldrar och släktingar.

Respondent F:

Respondent F är en 44 årig kvinna som kom till Sverige 1992 från Bosnien och Hercegovina tillsammans med sin man och sin dotter. Till Sverige kom hon på grund av kriget i hemlandet. Det var svårt för henne att integreras i det svenska samhället, dels på grund av språket men även på grund av att Sverige är ett land där utveckling sker konstant. I Sverige fick de även en son. Hon märker stora skillnader i barnens förhållningssätt, trots att flickan inte var så gammal när de flyttade hit kan de ändå

märka att hon visar mer respekt än vad pojken gör. Med honom är det mer kompromiss som gäller. Hon anser att barnen i Sverige har för stor frihet och föräldrarna inte ses som auktoriteter. Det som retar henne mest är att lärarna tydligt visar att barnen har full rättighet till sin frihet och en stor bestämmande rätt. Hennes barn har rätt till frihet men de ska ändå vara medvetna om att det är föräldrarnas ord som väger tyngst. Hemma talar de modersmålet, men det kan hända att barnen talar svenska med varandra.

5.2 Kategori 1: Respekt och ansvar

Något som alla våra respondenter är överens om är vikten av att visa respekt och ta ansvar för sina familjemedlemmar. Barnen ska hjälpa till i hemmet med de sysslor som hör till, diska, städa, hämta sina syskon på dagis. De säger också att det är stora skillnader i den svenska fostran och den fostran de får i hemmet. De kämpar för att behålla så mycket som möjligt av den uppfostran som är karakteristisk för sina hemländer. Det kan vi se i exemplen nedan

Respondent B säger.

”Jag märker stora skillnader i hur barnen fostras länderna emellan, barnen i Sverige har alldeles för lite ansvar, föräldrarna tar allt ansvar. Barnen har för mycket frihet, det daltas för mycket med barnen och de har mycket dålig respekt. I fråga om fostran av sina barn har jag lärt dem efter det ”thailändska” sättet, att visa respekt samt att ta ansvar. Mina barn tog ansvar för varandra, hjälptes åt med att hämta och lämna de yngre syskon på dagis, att laga mat och så vidare.”

Även respondent C säger:

”Det är stor skillnad på fostran i Sverige och fostran på Filippinerna, jag tycker att barnen är alltför fria här, de har ingen respekt vare sig för sina föräldrar eller för lärare och de lär sig inte att ta ansvar. Allting serveras framför dem. Det är något jag bevarat i fostran av mina barn, att de ska ha respekt för människor, de kallar till exempel aldrig sina lärare vid namn utan tilltalar dem alltid med fröken. Och mina barn är väldigt uppskattade i skolan av lärare för att de är så artiga.”

Brist på respekt är en regelbunden och ömsesidig anklagelse invandrare och svenskar emellan. Brist på disciplin och respekt för äldre och lärarna är en upprepad kritik mot den svenska skolan från invandrarföräldrarna. Barnen i den svenska skolan bör respektera både elever och lärare som självständiga individer. Även i det svenska samhället finns tecken på respekt men den är inte tydlig. Det säger att även integrering skall respekteras. Svenska samhället framhåller människan som individ medan invandrarkulturen ser människan som en social varelse, (Sjögren, 2003).

” Jag vill att min dotter ska vara integrerad i svenska samhället eftersom det blir lättare för henne men ändå vill jag ge henne en del av uppfostran som jag hade. Hon måste visa respekt mot föräldrar, lärare, äldre och även mot andra barn. Jag tycker att svenska skolan är rätt dåliga på att lära barnen att ha respekt.”

(Respondent D)

”Jag ser skillnad mellan mina barn. Dottern som är född i Bosnien har i sig den respekten som jag förväntar mig, medan min son som är född i Sverige har lite svårare att förstå ”varför”. Han vill bara kompromissa.”

(Respondenten F)

Invandrarföräldrar vill bevara sina kulturella normer och värderingar. De vill inte att barnen ska vara utanför det nya samhället de lever i, men inte heller att de ska ta till sig för mycket av det. Rädslan att tappa auktoriteten kan göra föräldrarna stränga i många fall. De vill oftast att barnen ska umgås mycket med sin familj och på det viset behålla den egna kulturens värde. Skolan hjälper barnen att vara del av det nya samhället, men samtidigt ger den barnen mer frihet än vad föräldrarna är vana vid. Föräldrarna försöker få barnen att aldrig tappa respekten mot dem och även när de blir gamla vill föräldrar att barnen ska ta ansvar för dem och visa samma respekt. Även om barnen också blir äldre så ska de ändå vara medvetna om föräldrarnas värde precis så som de själv kommer att uppfostra sina barn. Familjekänslan som är karakteristisk för de gruppcentrerade samhällena, är viktigt för invandrarföräldrarna.

”När mina barn är i skolan då umgås de med andra barn och möter det svenska kulturen och svenska levnadssättet. Därför tycker jag att när skolan är slut att det är viktigt att mina barn träffar släktingar från vårt hemland och därmed bevarar vår kultur.”

(Respondent A)

De kulturella normer och värderingar, människor tagit till sig som barn lever kvar inom dem även om de flyttar till andra och främmande miljöer, (Dahllöf, 1998). Det är dessa normer och värderingar som de vuxna överför till sina barn. Det är framförallt via familjen barnen får ta del av föräldrarnas hemkultur. Den svenska kulturen får barnen kontakt med och blir delaktig i främst genom kontakter utanför familjen, (Stier, 2003). Här är skolan en stor kulturinstitution där invandrarbarnen möter det nya samhällets normer och värderingar, (Dahllöf, 1998). Skolan förbereder barnen för samhället men förmedlar även kunskap om hur de förväntar sig att de bör leva. Att lära barnen svenska är ett sätt att hjälpa invandrarbarn att ta del utav samhället, men även ett sätt att höja barnen självförtroende på, (Runfors, 1996).

5.3 Kategori 2: Språk

Invandrarföräldrarna vill gärna att barnen talar modersmålet hemma för att inte tappa bort det. Det tycker att det är viktigt att barnen kan tala sitt modersmål eftersom det är ett sätt att behålla sin kultur på. Problemet kan vara att barnen talar båda språken och i vissa situationer har lättare att uttrycka sig på svenska, vilket gör att de blandar ihop språken. Även om både barn och föräldrar kan räknas som tvåspråkiga så har ändå barnen lärt sig det svenska språket bättre och har rätt känsla för ordens innebörd. Barnen använder svenska språket kanske mer än sina föräldrar. En annan anledning att föräldrarna vill att modersmålet ska talas i hemmet är för att det är ett sätt att behålla sin auktoritet gentemot barnen. I samhället vill de att både barnen och de själva ska anpassa sig men hemma vill de bevara den egna kulturen. Respondenten D säger:

”Vi talar alltid vårt eget språk hemma för att jag inte vill att min dotter ska glömma bort det. Jag vill att hon ska kunna kommunicera med släktingar som inte bor i Sverige och med detta bevara något som är värdefullt för oss.”

Kultur och språk är oskiljbart sammanbundna med varandra. Språk är kultur och kultur uttrycks genom språk. Vanor, traditioner, värderingar och sociala normer förs vidare mellan generationer genom språket, (Ladberg, 2003). Andraspråket, svenskan, kan för föräldrarna kännas konstgjort. För dem är det utan djup förankring, utan färg och smak av känslor och barndom, (Lidholm, 1994).

Invandrarföräldrarna lär sig inte svenska språket lika fort som barnen och kan aldrig tala det lika bra som barnen kan med tanke på uttal och meningsbyggnader. För invandrarföräldrarna är det nya språket svårt att lära sig eftersom det finns många andra saker som de måste tänka på när de flyttar till ett annat land. Det kan göra att barnen skäms och kanske till och med hånar sina föräldrar. Föräldrarna kan bli ledsna och rädsla att de tappar sin auktoritet. Det kan kännas som att barnen tar över.

”Jag har inte det rätta uttalet och det kan göra att mina barn skäms för mig, speciellt vid kontakt med lärare eller andra barns föräldrar. I början var jag väldigt ledsen och sårad men nu försöker jag göra något roligt av situationen i stället. Jag vet ju att de inte menar illa.”

(Respondent F)

”Barnens skolgång var lite problematisk för mig eftersom jag inte kunde hjälpa dem med deras läxor. Jag behärskade inte språket tillräckligt mycket. De hjälptes åt syskonen emellan så att till slut ordnade det sig.”

(Respondent B)

Så länge invandrarföräldrar bevarar känslan av stark familjesammanhållning kommer barnen att känna sig trygga trots att samlevnadsmönstret förändrat sig i det nya samhället. Invandrare ser sitt modersmål som sitt ”känslspråk” och det andra, det svenska, som ett språk att använda i formella situationer. Att använda språken ger människan en möjlighet till att bevara och behålla kultur och identitet, (Borgström, 1998).

”Det är viktigt att vi talar modersmålet hemma eftersom ibland känns det som att det är det enda vi har kvar från hemlandet. Men inte bara det utan att jag och min fru har lättare att uttrycka oss på vårt språk. Det kan vi och det känns mildare.”

(Respondent E)

Eftersom språk är ett medel vi använder oss av för att kunna kommunicera med är inte det väsentligaste på vilket språk man talar. Huvudsaken är att de som för en dialog förstår varandra. Det är inte viktigt att personer talar samma språk så länge de förstår det språk som talas. Det gör att barnen ofta pratar båda språken i vardagen. I skolan är det svenska som gäller men hemma modersmålet. Det händer att barnen talar svenska med sina syskon även i hemmet. Tvåspråkiga personer kan med lätthet tala båda språken.

Språk förvärvas i samspel med omgivning och har en viktig roll i barnets och vuxnas socialiseringsprocess och i utvecklingen av en sociokulturell identitet. Språket har en viktig roll i sociokulturell identitetsutveckling. Att lära sig ett språk, är detsamma som att införliva kultur och identitet. Det är genom språket, människor som lever i/mellan två olika kulturer, socialiseras in i de kulturerna. Människor med tillgång till två språk får genom det olika sätt att se på världen och lär sig olika sociala regler för att kommunicera. Tillgång till två språk ger människan en möjlighet att ta del av olika kulturella situationer, vilket ger dem två perspektiv på tillvaron, (Borgström, 1998).

5.4 Kategori 3: Konflikter

Konflikter uppstår ofta i invandrarfamiljer på grund av skillnaderna i det levnadssätt som finns i hemlandet och i det nya landet de kom till. Invandrarföräldrar har svårt att vänja sig vid att deras barn integreras så snabbt i det nya landet och lever efter dess normer och värderingar. Det kan vi se tydligt i Respondentens E fall:

” Jag kontrollerar inte mina barn nu för tiden men det var svårt för mig att vänja sig vid det. De har alltid varit mina små flickor och själva tanken att de ska bo separata var som en chock för mig. På min tid och i mitt hemland det var inte så normalt och vanligt. Bättre sagt det var ovanligt. Flickor bodde hemma tills de gifte sig. Undantag var om de skulle studera i en annan stad. Egentligen så är det med oss nu. Vi bodde alla i Landskrona och sen ville den äldsta dotter studera i Lund så därför flyttade de två först till Malmö. Sen kom jag och min fru efter eftersom vi ändå ville vara nära dem. Så är det bara hos oss. Oavsett hur mycket jag vill att det ska vara som i Sverige, för de finns det ändå saker hos mig som jag inte kan ändra. Därför har vi ofta haft konflikter hemma eftersom jag inte kunde förstå när de ville vara ute sent och göra som andra barn i skolan. Det var inte så i mitt hemland”.

”Min man har haft svårt med att se att barnen tar åt sig av det svenska sättet. Han vill försöka leva kvar i de traditioner och den kultur han lämnade på Filippinerna, trots att mycket även förändrats där och inte längre är som det var när vi lämnade. Därför har det varit mycket konflikter främst mellan honom och den äldsta flickan, som periodvis vägrat att prata med honom för att han varit så sträng.”

(Respondent C)

”Det har varit väldiga konflikter i hemmet eftersom kinesiska föräldrar har väldigt hårda regler för vad barnen får och inte får göra. De är väluppfostrade vilket hör till deras kultur. När barnen då kom till skolan och deras kamrater, mestadels svenskar eller invandrare från andra länder fick göra en massa saker som de själva inte fick blev det genast konflikter i hemmet om varför de fick göra så eller så men inte dom.”

(Respondent A)

Föräldrarna förväntar sig att barnen fortsätter att lyda familjen och leva tillsammans med familjen, emedan vänner och samhälle anser att de bör bryta upp och leva sitt eget liv som svenska ungdomar gör. Barn och föräldrar hamnar i konflikt som finns mellan synen på individen i den svenska kulturen som är individcentrerad och det gruppcentrerade samhället, (Almqvist & Broberg, 2001).

Språket kan vara en källa till konflikter. Barnen lär sig språket snabbare än föräldrarna och detta kan göra föräldrarna beroende av barnen vilket är inte vanligt i invandrarfamiljer. De kan känna sig mindre värda och känna att de tappar sin auktoritet.

Människor som av en eller annan anledning blir tvungna att tillägna sig ett nytt språk kan lätt hamna i konflikter mellan generationer i familjen, barn- föräldrar-far- och morföräldrar. De äldre familjemedlemmarna kan vanligtvis inte lära det nya språket i samma grad som de yngre familjemedlemmarna och då blir automatiskt modersmålet de enda kommunikationsförbindelserna mellan samtliga familjemedlemmar, (Rüke-Dravina, 1969).

Vissa invandrare vill gärna bli småföretagare och vara sin egen chef och på det sättet undvika situationen att bli förnedrade av annan person som kanske anses vara mindre hedervärd än de själva, (Sjögren, 2003).

” När jag jobbade på en fabrik sparade jag så mycket jag kunde varje månad och till slut hade jag råd att köpa den bil jag alltid velat ha, en BMW. Innan dess hade det alltid varit så trevligt på jobb och alla hade roligt tillsammans. Men från den dag jag kom körande i min nya bil, började folk att titta surt på mig och undra hur jag kunde ha råd med en sådan bil. Det var den svenska avundsjukan. Jag blev ledsen och arg samtidigt och bestämde mig att så fort som möjligt starta eget och undvika situationen att bli sårad igen.”

(Respondent A)

De flesta föräldrarna ser tydliga skillnader mellan skolan i hemlandet och svenska skolan, men uppfattar det som att det ska vara så i Sverige. Missförstånd som kan uppstå på grund att vissa situationer uppfattas på olika sätt i olika kulturer, kan skapa konflikter mellan föräldrar och skola.

”När jag var på en av utvecklingssamtalen i skolan fick jag en lapp där en av lärarna skrev att min dotter inte har lika hög frånvaro som hon hade tidigare. Jag uppfattade det som att hon säger att min dotter skolkade och då blev jag arg. Min dotter har varit opererad och det var därför hon var frånvaro. Klassföreståndaren såg att jag blev arg och försökte förklara för mig att det var kanske inte så den läraren menade.”

(Respondent D)

6 Diskussion

För att förstå någon annans kultur måste vi först bli varse om att vi själv är delaktiga i en. Om en människa ska kunna respektera och ha förståelse för någon annan kultur måste denna först respektera och förstå sin egen kultur.

Sverige representerar en kultur och svenskarna måste komma till insikt om att de själva är aktiva deltagare i kulturmötet. Människor utgår ofta ifrån att individers handlande är kulturbetingat, de relaterar allt individen gör till en specifik kultur. I ett möte mellan två olika kulturer finns det inte en ”konstig” och en ”normal” kultur. Snarare är det två likvärdiga kulturer som möts som båda är lika konstiga eller lika normala, (Herlitz, 1994).

Nordheden (1996) säger att den svenska uppfattningen kännetecknas av att se människan som individen med egen vilja och egna önskningar. När barnen föds ser föräldrarna dem som individer att visa omtanke och ge plats för. Varje individ ska ansvara för sina egna handlingar och inte förvänta sig att någon annan ska försvara dig om personen har gjort någonting fel. Människan ska stå för vad hon gjort och ta konsekvenserna av detta, vilket är typiskt för individcentrerat samhälle. Många invandrabarn kommer ifrån gruppcentrerade samhällen där familjen är viktigare än den enskilda individen. Gruppen håller ihop.

I gruppcentrerade samhälle är individen aldrig viktigare än gruppen. Det är viktigare att visa solidariteten gentemot familjen än gentemot allmänheten och samhället, (Nordheden, 1996).

När respondenterna berättade om sina relationer till barnen fann vi att ett centralt begrepp var respekt. I den svenska kulturen saknar de den respekt de är vana att erhålla och som är värdefull för invandrarföräldrar. Den respekten som finns i det svenska samhället är riktad mot statliga institutioner i motsats till vad invandrarföräldrar förväntar sig att respekt ska vara, nämligen riktad mot personer som är en del utav den grupp, det samhälle de är en del av. Ett bra exempel är den anekdot från ett svenskt daghem som Sjögren (2003:128) skriver om.

” Barnen sitter vi lunchbordet. En pojke smaskar särskilt ljudligt. ”Smaska inte!” utropar en kamrat. ”Vem har sagt det?” invänder pojken. Kamraten funderar ett ögonblick och svarar sedan: ”Kommunen har sagt det.” ”

Föräldrar som kommer från gruppcentrerade samhälle vill hålla ihop familjen oavsett var och i vilket land de lever. De är generösa gentemot varandra, alla familjemedlemmar och hela släkten och vill dela med sig av allt. De ser det som en självklarhet att när barnen gifter sig är det föräldrarna som ska betala. De jobbar hela sitt liv för att de tillsammans ska ha det bra och att de alltid ska kunna hjälpa sina barn. De ser gemenskapen som ett sätt att få en bättre livskvalité. Hjälps alla åt så blir det lättare för alla, så resonerar de.

Generositeten riktas inte bara mot familjen. Familjer som lever i gruppcentrerade samhällen har oftast en stor öppenhet gentemot andra i deras omgivning. I dessa familjer visas stor gästfrihet och dörren står alltid öppen. Spontanitet är vanligt. Grannarna och släkten behöver inte boka tid via telefon för att komma på besök. Det är också en av orsakerna till varför invandrare ofta umgås med varandra och med familjen. Att komma spontant är ovanligt i det svenska samhället. Sverige ses som samhälle med stängda dörrar. Hjälpen ges av myndigheter och inte av vänner och grannar, (Sjögren, 2003).

I de samtal vi hade med våra respondenter visade det sig att invandrare oftast ser svenskar som kalla personer. De är inte glada att deras barn i samband med integrering med tiden blir som svenskarna. På så sätt känner invandrarföräldrar att deras barn tar avstånd ifrån dem. De upplever att de förlorar kontakten med barnen och kämpar kontinuerligt för att bevara så mycket som möjligt av vad som kännetecknar det gruppcentrerade samhället, det vill säga den varma familjekänslan.

”Min dotter är ibland för svensk. Det känns att hon ibland inte bryr sig om saker som händer i familjen och tar det väldigt kallt. Min man kan vara arg på grund av det och brukar säga att vi måste kämpa mot hennes svenskhet.”

(Respondent D)

Vi har förstått att det alltid är svårt i början. När människan kommer till ett nytt land måste hon börja från början. Mötet med det nya landets normer och värderingar kan kännas som en kultur krock. Med tiden anpassar sig människan åtminstone i någon grad. Hon tar medvetet eller omedvetet till sig delar av landets normer och värderingar eftersom de är en del av den omgivningen. Allwood (2000) anser också att människan anpassar sig till omgivningen där den är bosatt i och att leva i en kultur betyder att bli del av den. Oavsett hur mycket invandrarföräldrarna vill bevara den kultur de har i hemlandet blir det inte lätt för dem, då de är under konstant påtryckning från det nya landets kulturella normer och värderingar. Kulturen är något de har i sig, som de inte kan bortse ifrån. Den egna kulturen är en del av invandraren, en del av individen och representerar dennes identitet. Men det är inte alltid lätt att behålla den. Medvetet eller omedvetet ändrar sig invandrarföräldrar med tiden. I det nya landet befinner även de sig mellan två kulturer och i samband med barnens integrering förlorar barnen och föräldrarna en del av den egna kulturen. Nyberg (1994) har visat i sin forskning att oftast anser föräldrarna att det är barnen som blir förändrade. Vad de inte lika lätt uppfattar är att också de själva förändras. Även de lever mellan två kulturer.

Många invandrarföräldrar lever kvar i den kultur, de traditioner och de normer och värderingar som fanns i hemlandet när de lämnade det. Men dessa begrepp och begreppens innebörd är inte statiska, de omformas ständigt utifrån nya omständigheter och erfarenheter. De inser inte att även hemlandet är i ständig förändring och att dess normer och värderingar utvecklas samt förnyas. För invandrarföräldrar som bosatt sig i ett nytt land innebär det att den kultur de lever efter och som de försöker föra vidare till sina barn är omodern jämfört med deras landsmäns, som fortfarande är bosatta i hemlandet.

Anledningen till att invandrarföräldrar är särskilt angelägna om att behålla hemlandets kultur är för att människans identitet formas utifrån den kultur denna är en del utav. Identitet formas och utvecklas i dialog och samspel med omgivningen. Den talar om vem man är i förhållande till det liv man levt, (Taylor, 1999). Med andra ord, anser vi att om invandrarna skulle bryta upp och förkasta sin egen kulturs normer och värderingar skulle detta kännas för dem som att de förkastar en del av sig själv. Även språket utgör en stor del av en människas identitet, även det utvecklas i sociala och kulturella processer. Våra respondenter har alla varit tvungna att lära sig ett nytt språk, och blivit tvåspråkiga. Detta har gjort att de har skapat en dubbel identitet, men även förlorat känslan för en identitet då de konstant söker efter vem de är utifrån de två olika identiteterna som skapats. Detta stämmer överens med det som Ahmadi (2000) säger, att identiteten är tidsbunden vilket gör att identiteten inte är statisk. Identiteten bör därför inte uppfattas som en egenskap utan som en pågående process.

Invandrarföräldrar har svårt för att lära sig det nya språket. Detta kan skapa svårigheter i kontakten med olika samhälleliga institutioner däribland skolan. Även skillnader i värderingar och förutsättningar kan leda till komplikationer i olika kommunikationsprocesser, (Allwood & Franzén, 2001). Oftast uppfattas invandrarföräldrar som ointresserade av barnens skolgång men det är inte så. De försöker medverka så mycket som möjligt. Eftersom det är stor skillnad mellan skolan i Sverige och skolan i deras hemländer så vet de inte hur de ska uppföra sig. Invandrarföräldrarna saknar information om vad de kan och får göra. De vill inte vara besvärliga och ifrågasätta lärare. Våra respondenter anser att de har tillräcklig kontakt med sina barns lärare i form av de kvartsamtal och föräldramöten som hålls, eftersom de tror att det ska vara så i Sverige. I deras hemländer är det vanligt att föräldrarna besöker skolan och talar med lärare ett par gånger i månaden. Vi anser att det är viktigt att det finns en fungerande kommunikation mellan invandrarföräldrar och lärare eftersom det är i skolan invandrarbarn möter det nya landets normer och värderingar och tar till sig dessa. Det är lärarna som till viss del fostrar barnen och därför är det viktigt att det finns ett samband mellan den fostran barnen får i skolan och den fostran barnen får i hemmet.

Tyvärr förhåller det sig så att, den största delen av forskningen angående invandrarföräldrar är sedd utifrån andra perspektiv än invandrarföräldrars, det vill säga ett lärarperspektiv eller barnens perspektiv. En forskare som undersöker frågan om invandrarföräldrar kontra skola, utifrån föräldrarnas perspektiv är Marie Niklasson. Hennes forskning visar på att det resultat som uppkommit utifrån lärarperspektivet, inte stämmer överens med invandrarföräldrars egen syn på sin roll i barnens skolgång. I de samtal Marie haft med invandrarföräldrar visade det sig att de inte är ointresserade, utan att det är lärarna som inte är tillräckligt tydliga i sina förklaringar angående skolverksamheten. Vilket gör invandrarföräldrarna osäkra över vilken roll de har i skolans värld.

Många invandrarföräldrar känner ett socialt tryck att uppnå de mål som omgivningen förväntar sig att individen ska nå. I krissituationer sätts människors självförtroende och självrespekt på stora prov, dessa kan kännas hotade om individen inte lyckas leva upp till sina ideal eller de ideal samhället satt upp. Invandrarföräldrar kan känna sig maktlösa inför situationen där de befinner sig mellan sin kulturs syn på uppfostran och de krav samhället ställer på dem. Vetenskapliga studier har visat att människor som söker hjälp, när de hamnar i utsatta situationer, har blivit kränkta eller inte fått den hjälp de behöver därför att "hjälparen" tror att den sökande upplevt kontakten som positiv. Detta leder till att många avstår från att söka hjälp eller ta kontakt med exempelvis skola och myndigheter, (SOU, 1997:161).

Invandrarföräldrarnas kontakt med omgivningen och samhället är viktig, inte bara när det gäller deras egen integrering, utan även när det gäller fostran av sina barn och deras integrering. Invandrarföräldrarna måste veta hur det fungerar i det nya landet och själva acceptera de nya normerna och värderingarna för att i någon grad kunna förstå sina barns situation och deras nya syn på livet som de tillägnar sig när de börjar i skolan.

Invandrarföräldrarna har det själv svårt på grund av det nya språket som de inte behärskar. De kan känna sig maktlösa och som att de inte har nåt värde. När barnen som mest behöver hjälp, i situationer där de behöver mer förklaringar känner sig invandrarföräldrar otillräckliga. De vet inte hur de ska svara när de själva inte har svaret på frågan. Många olika känslor blandas och det gör både barn och föräldrar förvirrade och konflikter kan uppstå. När invandrarföräldrar söker hjälp i samhället, skolan blir de oftast missuppfattade och känner sig kränkta. Efter de intervjuer med invandrarföräldrar, som vi gjort, ansåg vi att det fattas kommunikation mellan dem och

samhället som skulle kunna förbättra deras situation. Även samhället och skolan skulle ha en bättre uppfattning om dessa föräldrar och deras situation och förstå att de inte är ointresserade, utan inte vet inte hur de ska uppföra sig. I en artikel som vi har läst där forskarna undersökte kommunikationen mellan engelska lärare och kinesiska föräldrar, utgjorde missförstånd ett stort problem. Den undersökning och de intervjuer som gjordes med kinesiska föräldrar och engelska lärare, samt i samtalet som fördes mellan dessa under intervjuerna var till hjälp både för föräldrar och lärare för att ge varandra bättre förståelse för varandra och för att förstå varandras krav på barnen, (Run, 2001).

7 Avslutande diskussion

Det här arbetet har varit intressant för oss eftersom vi har fått ta del utav nya perspektiv än de vi funnit i tidigare gjorda undersökningar. Invandrarföräldrarna har inte det lätt när de flyttar till ett nytt land. Utifrån vår tidigare undersökning om invandrarungdomar har vi sett att det inte heller är lätt för ungdomarna men att de trots allt har lättare att anpassa sig till den nya situationen än vad föräldrarna har. Invandrarföräldrar har mycket mer att tänka på. Det är barnen föräldrarna prioriterar och att barnen ska få det så bra som möjligt.

Vi tror oss kunna konstatera att, utifrån den undersökning vi har gjort, som utgår från invandrarföräldrarnas perspektiv, samt den tidigare forskning, med utgångspunkt i lärarnas perspektiv, att det är genom att föräldrar och skola möts och diskuterar med varandra som de, tillsammans, kan lyckas med fostran av barnen. Om lärare och invandrarföräldrar inte har kunskap om varandras mål och medel, kommer föräldrarna att skylla på skolan och lärarna kommer att skylla på föräldrarna vid eventuell misslyckande.

En annan intressant iakttagelse vi gjort är, trots att vi inte utgick från något könsperspektiv, att männen verkade var de som hade svårast för att anpassa sig och att låta sina barn integreras i det nya samhället. I vår undersökning ingick endast två män vilket är ett lite tunt underlag för att kunna dra några slutsatser av vad de sa. De kvinnor som vi intervjuat har alla talat om sina män eftersom även de är den del utav familjen. De berättade om olika konflikter som uppkommit mellan barnen och pappan på grund av att han har svårare att förstå och acceptera de svenska normerna och värderingarna och vill, mer än sin fru, leva kvar i de normer och värderingar som fanns i hemlandet.

Invandrarföräldrars syn på sin situation i kontakten med ett nytt lands normer och värderingar kan undersökas utifrån en mängd olika kontexter. I detta arbete avgränsade vi oss till att undersöka invandrarföräldrarnas syn på fostran och barnens integrering i ett nytt land. Dock, finns utifrån vår sida, ett stort intresse att fortsätta undersöka invandrarföräldrars syn på sin situation utifrån andra kontexter, exempelvis religion, utbildning (vuxen utbildning) och deras kontakt med det svenska arbetslivet.

Referenser

- Ahmadi, Nader (2000). Kulturell identitet i gungning. I: Allwood, Carl Martin & Franzén, C Elsie (red) (2000). *Tvärkulturella möten. Grundbok för psykologer och socialarbetare*. Falkenberg: Natur och Kultur
- Almqvist, Kjerstin & Broberg, G Anders (2000). Kulturella skillnader i barnuppfostran och utvecklingsideal. I: Allwood, Carl Martin & Franzén, C Elsie (red) (2000). *Tvärkulturella möten. Grundbok för psykologer och socialarbetare*. Falkenberg: Natur och Kultur
- Allwood, Carl Martin (2000). Kulturell och social påverkan. I: Allwood, Carl Martin & Franzén, C Elsie (red) (2000). *Tvärkulturella möten. Grundbok för psykologer och socialarbetare*. Falkenberg: Natur och Kultur
- Allwood, Carl Martin & Franzén, C Elsie (red) (2000). *Tvärkulturella möten. Grundbok för psykologer och socialarbetare*. Falkenberg: Natur och Kultur
- Bernstein, Basil & Lundgren, P Ulf (1983). *Makt, kontroll och pedagogik*. Lund: Liber
- Borgström, Maria (1998). *Att vara mitt emellan. Hur spanskamerikanska ungdomar i Sverige kan uppfatta villkoren för sin sociokulturella identitetsutveckling*. Stockholm: Elander Graphic Systems (Diss.)
- Dahllöf, Tordis (1998). *Byta ett ord eller två.... Kunskaps möten är kulturmöten är människomöten*. Stockholm: Carlssons Bokförlag
- Daun, Åke (1999). *Det allmänmänskliga och kulturbundna*. Stockholm: Prisma
- Daun, Åke (1988). Svenskhet som hinder i kulturmötet. I: Daun, Åke & Ehn, Billy (red) (1988). *Bland Sverige. Kulturskillnader och kulturmöte*. Stockholm: Carlssons Bokförlag
- Freire, Paulo (1974). *Pedagogik för förtryckta*. Falköping: Gummessons Boktryckeri AB
- Gerle, Elisabeth (1999). *Mångkulturalism för vem?* Landskrona: Parajett
- Hansegård, E Nils (1968). *Tvåspråkighet eller halvspråkighet?* Stockholm: Bonniers
- Herlitz, Gillis (1994). Kulturmöten. I: Åstedt, Inga-Britta (1994). *Antologi om flyktingbarn och deras föräldrar. Bakom bergen lämnade vi allt*. Borås: Liber
- Holme, Idar, Magne & Solvang, Krohn, Bernt (1997). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund, Studentlitteratur
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Landberg, Gunilla (2003). *Barn med flera språk*. Trelleborg: Berlings Skogs
- Leino, Anna-Lisa & Leino, Jarkko (2000). *Grundbok i pedagogik*. Esbo: Schildts Förlag AB
- Lidholm, Merike (1994). Kulturarvet som börda?. I: Åstedt, Inga-Britta (1994). *Antologi om flyktingbarn och deras föräldrar. Bakom bergen lämnade vi allt*. Borås: Liber
- Narrowe, Judith (1998). *Under One Roof. On Becoming a Turk in Sweden*. Stockholm: Elanders Gotab (Diss.)

- Nordheden, Inger (1996). Barn från olika kulturer berikar varandra. I: Hultinger, Eva-Stina & Wallentin, Christer (red.) (1996). *Den mångkulturella skolan*. Lund: Studentlitteratur
- Nyberg, Eva (1994). Mötet mellan olika uppfostringssystem. I: Åstedt, Inga-Britta (1994). *Antologi om flyktingbarn och deras föräldrar. Bakom bergen lämnade vi allt*. Borås: Liber
- Plöjel Westmoreland, Elisabet (2001). *Tvärkulturell fostran. Svensk-italienska ungdomars erfarenhet av att växa upp med två kulturer*. Lund: Pedagogiska institutionen. (Diss)
- Roth, Hans Ingvar (1996). *Mångfaldens gränser*. Smedjebacken: Arena
- Runfors, Ann (1996). *För barnens bästa. Lärarperspektivet på andraspråksinläring*. Tumba: Sandström och Söner
- Runfors, Ann (2003). *Mångfald, motsägelser och marginaliseringar*. Smedjebacken: Scandbook AB
- Rüke-Dravina, Velta (1969). *Språk i kontakt*. Lund. Berlingska.
- Sjögren, Annick (1988). Förhållandet till barnen visar kulturskillnader. I: Daun, Åke & Ehn, Billy (red) (1988). *Bland Sverige. Kulturskillnader och kulturmöte*. Stockholm: Carlssons Bokförlag
- Sjögren, Annick (2003). *Här går gränsen*. Värnamo: Arena
- Sjögren, Annick (2001). Enspråkighet och mångfald. I: Bankier, Joanna (red.) (2001). *Nyhetens obehag. Essäer om modersmål, kultur och nationell identitet*. Sundbyberg: Roos
- SOU. Statens offentliga utredningar (1991:60). *Olika men ändå lika. Om invandrarungdomar i det mångkulturella Sverige*. Göteborg: Graphic Systems AB
- Stier, Jonas (2003). *Identitet. Människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur
- Szabò, Måtyás (1988). Vägen mot medborgarskap. I: Daun, Åke & Ehn, Billy (red) (1988). *Bland Sverige. Kulturskillnader och kulturmöte*. Stockholm: Carlssons Bokförlag
- Taylor, Charles (1999). *Det mångkulturella samhället och erkännandets politik*. Uddevalla: Media Print AB
- Trost, Jan (1997). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur
- Wellros, Seija (1998). *Språk, kultur och social identitet*. Lund: Studentlitteratur
- Ödman, Per-Johan (2003). *Tolkning, förståelse, vetande. Hermeneutik i teori och praktik*. Göteborg: Norstedts Förlag
- Föreläsning: Johansson, Margareta (030917)
- Samtal: Niklasson, Marie
- Artikel: Run, An (2001). Travelling on parallel tracks: Chinese parents and English teachers. *Educational Research* Vol. 43 No. 3

Bilagor

Bilaga 1

INTERVJUFRÅGOR

Slutna frågor

När kom du till Sverige?

Hur gammal var du då?

Hur många barn har du? Hur gamla är de?

Var bor ni?

Har ni släktingar i Sverige?

Vad gör du idag? (Har du jobb och vilket?)

Öppna frågor

Vilket språk talar ni hemma?

Upplever du några problem i samband med dina barns integrering i det svenska samhället?

Har du själv stött på några problem i samband med din egen integrering i det svenska samhället?

Hur ser du på fostran av dina barn, vad har varit roligt och vad har varit svårt?

Ser du några svårigheter med att dina barn växer upp mellan två kulturer?

Om det är problem hur möter du dessa?

Vad ser du som är positivt?

Har du tillräcklig kunskap om vad som händer i skolan och hur mycket vet du om vad som händer och sker på barnets fritid?

Känner du att det är svårt att involveras i barnens skolgång pga. språket, med tanke att språket är viktigt för att kunna ha en dialog med lärarna?

Har du någon kontakt med dina barns lärare? Vid vilka tillfälle? Hur ofta?

Tycker du att dina barn ska ha rätt till modersmålsundervisning? Känner du att dessa lärare hjälper dig i dialogen med andra lärare?

Bilaga 2

SAMMANFATTNINGAR AV INTERVJUER

Intervju A

Kön	Man
Födelse land	Kina
Ålder	44 år
När kom du till Sverige?	1980
Hur gammal var du då?	20 år
Yrke?	Importör samt distributör av asiatiska matvaror till alla restauranger samt de flesta butiker i Malmö
Släktingar i Sverige?	Har ungefär sex syskon i Malmö, barnen har ca 20 kusiner i Malmö
Bor?	Malmö
Barn?	3 barn, 19, 18 samt 14 år gamla

Han har haft väldiga problem med sina barns integrering i det svenska samhället, och tycker det har varit jättesvårt att hans barn vuxit upp mellan två så väldigt olika kulturer. Det har varit väldiga konflikter i hemmet eftersom kinesiska föräldrar har väldigt hårda regler för vad barnen får och inte får göra. De är väluppfostrade vilket hör till deras kultur.

När barnen då kom till skolan och deras kamrater, mestadels svenskar eller invandrare från andra länder fick göra en massa saker som de själva inte fick blev det genast konflikter i hemmet om varför de fick göra så eller så men inte dom.

Han anser själv att han tycker att det är alldeles för slappa restriktioner från svenska och invandrar föräldrar för deras barn. De får i princip göra som de vill. Även skolan är på tok för lätt, och kräver för lite av barnen, och likadant där så är det för dåliga regler och restriktioner.

Han har också haft väldig svårt att involveras i sina barns skolgång, inte minst med tanke på språket. Han har alltid försökt lotsa dem rätt efter bästa förmåga, men har inte kunna hjälpa dem med läxor eftersom han inte kunnat läsa vad som står i böckerna och därför inte kunnat förstå. Lärarna träffade han endast när det var utvecklings samtal, som var en tre fyra gånger om året, annat än det har han inte hört av dem. Han säger även att det har varit svårt för honom själv att kunna ta kontakt med lärare, dels på grund av språket men framförallt på grund av att han har jobbat så mycket. I flera år när hans företag var under uppbyggnad, jobbade han mellan 11 och 13 timmar per dag, och

hann inte med så mycket mer. Nu när företaget har blivit stort har han dragit ner på sin egen arbetstid för att kunna ägna sig mer åt sina barn.

Han talar både kantonesiska och mandarin. På jobb talar han endast mandarin och i hemmet är det kantonesiska som talas. Men barnen talar nästan bara svenska med varandra.

Barnen hade hemspråksundervisning när de var små men ingen av dem vill fortsätta med det. Han själv säger att det hade varit bra om de hade fortsatt, men bara om de ville, vill man inte är det aldrig bra! Därför lät han dem själv välja. Han tror inte heller att han hade haft någon större hjälp av hemspråkslärare i kontakten med skolan, eftersom de inte har samma auktoritet som de andra lärarna och inte är med på den vanliga undervisningen utan endast träffar barnen just under hemspråksundervisnings tillfällena.

För sin egen del tycker han det har varit jättesvårt att integreras i Sverige. Han säger att det varit väldigt stor psykisk press, han har haft väldigt svårt för att förstå och hänga med i det svenska samhället. Han är ganska negativ till den svenska politiken som fortfarande tror att Sverige är ett bra och rikt land och som inte vill ta till sig att Sverige dalar längre och längre ner på listan över länder som utvecklas och ökar sin produktion. Det har varit väldigt svårt och motigt att bygga upp ett företag. När han kom hit var Sverige ett rikt land som öste ut bidrag åt alla företagare och uppmuntrade folk till att starta företag, sedan tog pengarna slut och bidragen försvann, han antog att under 90-talet gick nog ca 70% av alla småföretagare i konkurs.

Svenskarna är fega och avundsjuka! De vågar inte stå för vad de säger och mest agghyser han mot journalister, som skriver en massa om saker utifrån en synvinkel men inte redogör för den andra sidan och varför det är på ett visst sätt, (Kycklingfiléer).

När han först kom hit jobbade han på en fabrik. Dit han cyklade varje dag. Under tiden sparade han så mycket han kunde varje månad och till slut hade han råd att köpa den bil han alltid velat ha, en BMW, innan dess hade det alltid varit så trevligt på jobb och alla hade roligt tillsammans. Men från den dag han kom körande i sin nya bil, började folka att titta surt på honom och undra hur han kunde ha råd med en sådan bil. DEN SVENSKA AVUNDSJUKAN!

Intervju B

Kön	Kvinna
Ålder	46 år
Födelseland	Thailand
När kom du till Sverige?	1977
Hur gammal var du då?	19 år
Yrke?	Jobbar som undersköterska inom hemtjänsten.
Släktingar i Sverige?	Inga släktingar i Sverige.
Bor?	Malmö
Barn?	3 barn, 31, 25 samt 19 år gamla

Hon kom till Sverige med sin man 1977. De hade en dotter som var född i Thailand sedan fick de ytterligare två barn i Sverige. Den äldsta är utbildad civil ekonom, den mellersta har nyligen tagit en examen från polishögskolan och den yngsta går sista terminen på gymnasiet. Några år efter att yngsta barnet var fött skilde hon och hennes man sig. Efter ytterligare några år träffade hon en svenska man.

Att komma till Sverige blev som en chock för henne, det var jättestor skillnad mellan ländernas kultur och framförallt språket tyckte hon var enormt svårt att lära sig. Ändå tyckte hon det gick relativt fort för henne att lära sig språket och hon tror att det främst berodde på att hon var så ung. Det hon anser var det svårast med hennes egen integrering i det svenska samhället var framförallt kulturskillnaderna. Klimatet var inte heller det bästa!

Hemma talar de svenska, i början med en blandning av engelska. Hon försökte att lära de två äldsta thailändska, men det gick inte. Efter det att hon blev ensam med barnen och sedan träffade en svensk man blev det svårare att hålla fast vid det thailändska, inte enbart i fråga om språket, utan även traditioner och kultur. Barnens vänner var alla från Sverige därför blev det naturligt för dem att tala svenska, och alla högtider firades ihop med hennes nya svenska man och hans släkt, därför blev det svenska det naturligaste språket för barnen. Själv önskade hon att barnen skulle lära sig svenska men att de även skulle kunna tala det thailändska språket. Idag kan de thailändska så att de kan göra sig förstådda när de är och hälsar på mormor, som bor kvar i thailand, men endast de vardagliga fraserna. Hennes yngsta barn kan ingen thailändska alls. Inget av hennes barn har haft modersmålsundervisning.

Det var problematiskt med barnens skolgång eftersom hon inte behärskade språket, hon hade svårt med att hjälpa till med läxor, så hennes barn har alltid hjälpts åt vid läxläsning, hon har aldrig, även om hon kunnat, behövt hjälpa dem med sina läxor, det har de alltid ordnat ihop. Barnens skolgång har alltid fungerat bra. Själv gick hon endast skolan i ett fåtal år, det var viktigare för henne att vara hemma och hjälpa till med sysslorna där.

Hon har haft bra kontakt med deras lärare, de har haft föräldra möten och kvartsamtal ett par gånger per termin och det tycker hon har fungerat alldeles utmärkt, har det varit något som hänt har lärarna kontaktat henne, eller så har hon kontaktat dem. Barnen har heller aldrig haft problem med skolkamraterna i fråga om mobbing på grund utav deras utseende och utländska härkomst.

Hon märker stora skillnader i hur barnen fostras länderna emellan, barnen i Sverige har alldeles för lite ansvar, föräldrarna tar allt ansvar. Barnen har för mycket frihet, det daltas för mycket med barnen och de har mycket dålig respekt. I fråga om fostran av sina barn har hon lärt dem efter det ”thailändska” sättet, att visa respekt samt att ta ansvar. När hon och hennes man skilde sig var hon tvungen att ta dubbla jobb för att få ekonomin att gå ihop. Då fick barnen ta ansvar för varandra, de hjälptes åt med att hämta och lämna på dagis, laga mat och så vidare.

Både hon och barnen umgås nästan uteslutande med svenskar och firar nästan bara svenska traditioner.

Intervju C

Kön	Kvinna
Ålder	46 år
Födelseland	Filippinerna
När kom du till Sverige?	1977
Hur gammal var du då?	19 år
Yrke	Jobbar som undersköterska inom hemtjänsten.
Släktingar i Sverige?	Fem systrar och mamma bor halva året i Sverige Och halva året på Filippinerna
Bor?	Malmö
Barn?	4 barn, 20, 18, 16 samt 8 år gamla

Hon kom till Sverige från Filippinerna 1977. Hennes syster hade flyttat till Sverige något år tidigare och väntade nu barn så vår IP reste till Sverige för att hjälpa sin syster. Meningen var att hon skulle stanna i ca sex mån., men så träffade hon sin man, som även han är från Filippinerna, också bestämde de sig för att stanna i Sverige. Hon har 13 syskon, de är fem systrar och åtta bröder alla systrarna bor i Sverige och alla bröderna bor kvar på Filippinerna. Hennes mamma bor halva året på Filippinerna och halva året i Sverige.

Tycker inte hennes egen integrering i det svenska samhället var speciellt besvärlig, hon tror nog att det är stor skillnad att komma som invandrare idag mot hur det var att komma som invandrare för 20 år sedan. Idag är det mycket värre, hade inte stött på något negativt om mitt ursprung till för ett par år sedan, men det var också enda gången. Det som varit svårt med integreringen har varit språket, det tog lång tid för henne att lära sig svenskan, mycket beroende på, som hon själv tror, att på Filippinerna är engelskan andraspråket så hon kunde klara sig bra med engelskan var därför inte så pressad att lära sig svenskan eftersom hon kunde göra sig förstådd ändå.

I hemmet talar de mestadels engelska, hon och hennes man talar filippinska, men med barnen talar de engelska, eftersom de inte kan filippinska. Hennes två flickor är intresserade av och försöker lära sig filippinska, men ingen av hennes pojkar är intresserade av det. De har modersmålsundervisning i skolan, i engelska. IP tyckte det var jättebra, för hon och hennes man kunde endast tala engelska, inte skriva, på så vis lärde barnen dem att även skriva på engelska. Någon vidare hjälp av modersmålsundervisnings läraren anser hon inte hon haft, även de andra lärarna talade engelska och med tiden lärde hon sig svenska.

När barnen skulle börja skolan talade de endast engelska och för att de skulle kunna följa med i undervisningen blev de inskolade ett halvår innan övriga elever, då fick de gå och lära sig svenska. Vilket inte var något större problem för dem eftersom de var så

unga. Skolan har aldrig varit något problem för varken henne eller barnen, den kontakt de haft med lärare har varit genom föräldramöten och utvecklingsamtal eller om det varit något som dykt upp däremellan, då har de kontaktat varandra.

IP var hemma med sina barn ända till dess att de började skolan, hon älskar barn och hade gärna kunnat ha fler. Barnens integrering i det svenska samhället har inte varit helt problemfri, en del konflikter dök upp när de började skolan och började umgås med barn från andra kulturer, främst den svenska kulturen. De svenska barnen har en mycket friare fostran än vad de filippinska har i hemlandet. Den av föräldrarna som haft svårast med att se att barnen tar åt sig av det svenska sättet är pappan, han vill försöka leva kvar i de traditioner och den kultur han lämnade på Filippinerna, trots att mycket även förändrats där och inte längre är som det var när de lämnade. Därför har det varit mycket konflikter främst mellan honom och den äldsta flickan, som periodvis vägrat att prata med honom för att han varit så sträng. Vår IP däremot har en lättare syn på fostran, hon tycker att barnen måste få ta del av den svenska kulturen eftersom det är här barnen växer upp och det är här de ska leva, barnen själv anser sig vara svenska.

Det är stor skillnad på fostran i Sverige och fostran på Filippinerna, hon tycker barnen är alltför fria här, de har ingen respekt vare sig för sina föräldrar eller för lärare och de lär sig inte att ta ansvar. Allting serveras framför dem. Det är något hon bevarat i fostran av sina barn, att de ska ha respekt för människor, de kallar till exempel aldrig sina lärare vid namn utan tilltalar dem alltid med fröken. Och hennes barn är väldigt uppskattade i skolan av lärare för att de är så artiga.

Hemma har de alltid hjälpt till med matlagning, hämtning och lämning på dagis av sina yngre syskon och läxläsning.

Intervju D

Kön	Kvinna
Ålder	35 år
Födelseland	Bosnien och Hercegovina
När kom du till Sverige?	1992
Hur gammal var du då?	23 år
Yrke?	Jobbar på Pågen i packen
Släktingar i Sverige?	Har många släktingar i Sverige
Bor?	Malmö
Barn?	Ett barn, 15 år gammal

Hon kan inte säga att hon kan allt om hennes dotters fritid men litar på henne. När det gäller skolan träffar hon mentor 1 gång/termin och kan alltid ringa om det är något hon undrar eller om det händer någonting då ringer de från skolan. Det finns stora skillnader när det gäller skolsystem i hemlandet och Sverige. Hon tycker att i Sverige har barn ingen motivation när det gäller skolan. Hon vill inte träffa lärarna mer än vad hon gör och förväntar sig att de hör av sig om det är något. Hon upplever inga problem när det gäller barnens integrering i det svenska samhället. Dottern spelar tennis och där umgås hon mest med svenskar medan i hennes skola finns mest invandrare. Hon hade själv svårt från början att integrera sig. Skulle lära sig bättre svenska än som erbjöds då på SFI kurserna. Det var jobbigt för henne att hjälpa dottern med skolarbete och speciellt när flickan började lära sig språket ville hon ha alla möjliga hjälp och förklaringar vilket var svårt för henne eftersom hon kunde inte själv svenska. Men idag känns det okej eftersom hon har lärt sig bättre med tiden och på jobbet.

Hon var inte mycket intresserad att hennes dotter ska läsa modersmålet eftersom hon kunde rätt bra men nu är dottern själv intresserad och ska börja läsa nästa år. De träffar ofta släktingar och pratar eget språk med de och även hemma. Hon vill inte att hennes dotter ska ha samma uppfostran som hon eftersom nu är det andra tider och livet går framåt. Nu bor de i ett annat land och man ska hänga med samhället. Hon vill inte att hennes barn ska vara annorlunda. Det är positivt och bra att hennes barn växer upp mellan två kulturer eftersom hon lär sig mycket och har lätt att kommunicera med folk och att anpassa sig i olika situationer. Men det finns vissa saker som hon vill att hennes dotter ska ha från den uppfostran hon själv hade och det är att visa respekt. Hon tycker att i svenska skolan är de rätt dåliga på att lära barnen att ha respekt. Hon vill inte heller att hennes dotter ska glömma sina rötter och att hon ändå ska bevara i sig deras egen kultur. Därför följer de sina traditioner men även svenska.

Hon kämpar även med att lära sin dotter att ta mer ansvar och lära sig att hjälpa till även om hon inte säger till. Hennes man tycker att deras dotter är för mycket svensk och det är han inte så glad för.

Ibland finns det också olika missförstånd i skolan. Hon berättade om ett exempel som hände häromdan. Hon har varit i skolan på utvecklingssamtal och en av lärarna skrev att hennes dotter är mer närvarande nu för tiden. Det gjorde henne lite förbannad eftersom

hon uppfattade det som att läraren ville säga att hennes dotter skolkade tidigare. Men på slutet av förra året blev hennes dotter opererad och innan det mådde hon ofta dålig och kunde inte gå till skolan vilket var orsaken att hon var frånvarande. Läraren kanske inte menade något dåligt men hon uppfattade det som lite elakt sagt.

Intervju E

Kön	Man
Ålder	47 år
Födelseland	Bosnien och Hercegovina
När kom du till Sverige?	1992
Hur gammal var du då?	35 år
Yrke?	Gör aluminium fönster
Släktingar i Sverige?	Har många släktingar i Sverige
Bor?	Malmö
Barn?	2 barn, 24 och 19 år gamla

Den yngsta dotter går fortfarande på gymnasiet och den äldsta läser på universitet. Jag tror att jag vet det flesta om deras skola och fritid även om de oftast pratar med min fru om allt men hon berättar för mig. Jag har bra kontakt med mina döttrar men de tycker ändå att de vill prata kvinnor i mellan. När det gäller skolan berättar de mycket till mig också. Jag kontrollerar inte de nu för tiden men det var svårt för mig att vänja sig vid det. De har alltid varit mina små flickor och själva tanken att de ska bo separata var som en chock för mig. På min tid och i mitt hemland det var inte så normalt och vanligt. Bättre sagt det var ovanligt. Flickor bodde hemma tills de gifte sig. Undantag var om de skulle studera i en annan stad. Egentligen så var det med oss nu. Vi bodde alla i Landskrona och sen ville den äldsta dotter studera i Lund så därför flyttade de två först till Malmö. Sen kom jag och min fru eftersom vi ändå ville vara nära de. Så är det bara hos oss. Oavsett hur mycket jag vill att det ska vara som i Sverige för de finns det ändå saker hos mig som jag inte kan ändra. Därför har vi ofta haft konflikter hemma eftersom jag inte kunde förstå när de ville vara ute sent och göra som andra barn i skolan. Det var inte så i mitt hemland.

Jag har inte kontakt med lärare och har inte haft det tidigare eftersom det var min fru som skötte det alltid. De har inte haft modersmålsundervisning eftersom vi inte har tyckt att de behövde det. De hade många släktingar i närheten och vi umgås alltid med dem och pratar vårt språk alltid hemma.

Jag kan inte säga att jag är helt integrerad eftersom jag har kommit som en forrad person och det var jobbigt för mig att vänja sig i många situationer. I mitt hemland har jag jobbat som byggingenjör och har läst många år på universitet för att bli det. När jag kom till Sverige räknades inte det och jag kunde inte läsa på nytt för mina barn var redan i det ålder att de behövde mycket ekonomisk så jag var tvungen och söka vilken jobb som helst. Idag jobbar jag i en firma där jag gör aluminium fönster och dörrar till olika företag. Jag är glad att jag har arbete men åt andra sidan jag har läst så mycket och är väl utbildad för att jobba med det jag gör.

Mina döttrar är mycket mer integrerade och ser saker och ting på annat sätt. Jag brukar säga till de att de är riktiga svenskar. Ibland känns det som att de är kalla på något sätt

och visar inte oro som jag har gjort när det gäller mina föräldrar. Det är inte det att jag vill att de ska vara som jag och leva som jag gjorde men ändå känns det konstigt ibland. Min fru håller inte alltid med eftersom hon vill att de ska vara helt självständiga. Därför har vi haft ibland konflikter när det gäller uppfostran. Det var inte så att jag var och ville vara sträng utan jag vill att det blir lite mer respekt. Inte för att de inte visar respekt mot mig eller att jag vill ha något extra utan att de kan lära sina barn att ändå föräldrar är viktiga och även andra äldre personer och släktingar. Det får man inte glömma.

Intervju F

Kön	Kvinna
Ålder	44 år
Födelse land	Bosnien och Hercegovina
När kom du till Sverige?	1992
Hur gammal var du då?	32 år
Yrke?	Jobbar som tandläkare
Släktingar i Sverige?	Hennes mans bror
Bor?	Malmö
Barn?	2 barn, 15 och 10 år gamla

Tror att hon har bra kunskap om vad som händer på barnens fritid och i skolan. Hon ringer ibland till fritidspersonalen där hennes son brukar vara. Med lärare har hon utvecklingssamtal 1 gång/kvartal och om det är något hon undrar över ringer hon till dem. När de kom till Sverige var det svårt i början på grund av språket. Det var inte bara det nya samhället utan att de kom till samhället med nya utvecklingar och man ska hänga med och samtidigt hjälpa barnen och bli en bra fostrare och förälder. Uppfostran är heltidsjobb. Det är roligt men samtidigt är det utmaning och kan vara svårt. Hon läser ungdomstidningar och tittar på tv-program som hennes dotter brukar titta för att veta vad barnen är intresserade av. Till skillnad från hennes hemland där respekt och auktoritet är viktiga är i Sverige Viktigt att kompromissa. I hennes familj är barnen med hela tiden och kompromissen finns, fast det är mer kompromiss med pojken som är född i Sverige eftersom flickan som är född i hemlandet har redan i sig mer respekt. Det är lite för mycket att barn ska ha så mycket demokrati. I den egna kulturen är det så att när man jobbar, jobbar man och när man vilar, vilar man medan i Sverige har man mer harmoni.

Hon är mycket intresserad av lärare eftersom det är de som påverkar barnen. Det var mycket svårt i början eftersom hon inte kunde språket och kunde inte hjälpa barnen med läxor. Språket är makt och kan man inte språket kan man bli manipulerad. Hemma pratar de serbokroatiska fast barnen pratar även svenska. Flickan var aldrig intresserad av att läsa hemspråk medan pojken var intresserad och läste modersmål. Han är född i Sverige och ville lära sig modersmålet bättre. Hon tyckte inte att hon hade något hjälp av hemspråklärare och hade inga speciella åsikter när det gällde modersmålet.

Hon upplever inga speciella problem.

Konflikthantering var bra i skolan och det hjälpte henne själv att hantera situationen.

För henne är det viktigt att föräldrar ska kunna språket. Uttal kan vara fel vilket kan störa barnen. Då finns det faran att barnen avviker och som föräldrar kan man bli sårad. De kämpar hela tiden. Det är roligt att barnen umgås och att andra barn kommer hem till dem.

Hon säger att vi är olika men ändå lika.

De firar både traditioner från hemlandet och från Sverige.

